

STRATEGIA ROZWOJU GMINY OPOCZNO NA LATA 2004 – 2014

- I. Wstęp.
- II. Uwarunkowania zewnętrzne
- III. Prognoza demograficzna
- IV. Charakterystyka gospodarcza
 - 1. rynek pracy
 - 2. aktywność gospodarcza
 - 3. rolnictwo i leśnictwo
- V. Realizacja zadań publicznych
 - 1. struktura budżetu gminy
 - 2. gospodarka nieruchomościami komunalnymi
 - 3. przygotowanie terenów zapewniających rozwój miasta
 - 4. infrastruktura techniczna
 - 5. gospodarka komunalna
 - 6. oświata i wychowanie
- VI. Strategia dla wybranych obszarów
- VII. Strategia działania w aspekcie wybranych problemów
- VIII. Strategia w zakresie promocji gminy Opoczno

I. WSTĘP

Dynamiczne przemiany zachodzące w ostatnich latach w sferze gospodarczej i społecznej naszego kraju w istotny sposób zmieniają również oblicze gminy Opoczno. Tempo zmieniających się uwarunkowań wymaga ciągłego monitorowania i dostosowywania perspektywicznych zamierzeń do nowych okoliczności. Zadaniem niniejszego opracowania jest aktualizacja strategii rozwoju gminy uchwalonej przez Radę Miejską w Opocznie w dniu 3 lutego 1998 r.

Nowa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która weszła w życie w lipcu 2003 r., określa strategię, jako dokument, którego ustalenia winny być uwzględniane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy - podstawowym dokumencie planistycznym w gminie. Strategia nabiera więc rangi dokumentu określającego fundamentalne kierunki zagospodarowania przestrzennego i rozwoju gminy. Aktualizacja strategii rozwoju gminy Opoczno wytycza główne kierunki rozwoju w latach 2004 – 2014, a jej głównymi celami jest lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych, wspieranie przedsiębiorczości i rolnictwa, łagodzenie negatywnych skutków zachodzących przemian. Określone w niniejszym dokumencie cele mają charakter strategiczny, a ich realizacja wymaga nie tylko dostosowania struktury kolejnych budżetów, ale również zaangażowania wszystkich jednostek realizujących zadania publiczne, które w zakresie swoich kompetencji, rozpiszą cele strategiczne na konkretne zadania do realizacji.

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Informacja o Opocznie sporządzona w oparciu o Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego w dniu 9 lipca 2002 r. (uchwała Nr XLV/524/2002)

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego kwalifikuje Opoczno do grupy ośrodków, dla których przewiduje się funkcję ośrodka subregionalnego o ponadpowiatowym zasięgu oddziaływania, wchodzącego w skład sieci uzupełniającej ośrodków równoważenia rozwoju. Miasto Opoczno predysponowane jest do rozwoju, jako najsilniejszy ośrodek miejski, równoważący struktury przestrzenne osadnictwa w prawobrzeżnych obszarach środkowej Pilicy.

O ukształtowaniu się subregionalnej funkcji ośrodka zadecyduje przede wszystkim rozwój potencjału usługowego i gospodarczego, przy zakładanym wzroście ludnościowym miasta do ok. 28 tys. mieszkańców (przyrost ok. 27-30%). Na terenie miasta przewiduje się utworzenie podstrefy „Opoczno” w ramach Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Jako jeden z dwóch najdalej położonych od centrum metropolitalnego województwa i najsłabiej z nim skomunikowanych ośrodków Opoczno zagrożone jest peryferyzacją.

Uwarunkowania środowiskowe nie sprzyjają gospodarce rolnej. Powiat Opoczyński zaliczony został w planie wojewódzkim do obszarów o mało korzystnych warunkach dla rozwoju rolnictwa, ze wskaźnikiem waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej poniżej 60 punktów.

Korzystniej kształtuje się położenie i układ komunikacyjny gminy Opoczno. W zakresie obsługi komunikacyjnej regionu łódzkiego postuluje się w planie wojewódzkim realizację trzech tras ekspresowych, wśród których wymieniana jest przebiegająca przez Opoczno droga krajowa nr S12 oraz proponuje się budowę drugiego toru na odcinku kolejowym Tomaszów Mazowiecki – Opoczno wraz z realizacją nowego włączenia w trasę CMK w rejonie Opoczna.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 26 sierpnia 2003r. droga nr S12 została zaliczona do kategorii dróg ekspresowych.

W zakresie gospodarki odpadami plan wojewódzki określa również wstępne warianty lokalizacji zakładów utylizacji, wśród których wymieniono Różannę – Karwice.

Decyzje dotyczące utworzenia podstrefy „Opoczno” w ramach Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, budowy tras ekspresowych i kolejowych wymagają decyzji Rady Ministrów, a w przypadku wymienionych inwestycji również uchwalenia przez Sejm stosownych zapisów w budżecie państwa.

III. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Powierzchnia gminy i liczba mieszkańców według stanu na dzień 31.12.2003r.

Powierzchnia i ludność

Tabela nr 1

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Ludność	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
1.	Miasto	23,91	23.275	973
2.	Obszary wiejskie	166,54	13.172	79
	Razem	190,45	36.447	191

W porównaniu do roku 1997 liczba mieszkańców miasta wzrosła o 2,6%, liczba mieszkańców wsi o 0,5 %.

Ogółem na terenie gminy liczba mieszkańców zwiększyła się o 1,8%.

Liczba mieszkańców w gminie

Tabela nr 2

Lp.	Rok	Miasto	% wzrostu do roku ubiegłego	Obszary wiejskie	% wzrostu do roku ubiegłego	Razem Gmina	% wzrostu do roku ubiegłego
1	1997	22.689		13.110		35.799	
2	1998	22.924	101,03	13.103	99,95	36.027	100,63
3	1999	23.032	100,47	13.147	100,34	36.179	100,42
4.	2000	23.102	100,30	13.216	100,52	36.318	100,38
5.	2001	23.182	100,34	13.201	99,88	36.383	100,18
6.	2002	23.254	100,31	13.170	99,77	36.424	100,11
7	2003	23.275	100,09	13.172	100,01	36.447	100,06

Analizując powyższą tabelę należy zauważyć, że w omawianym okresie tempo przyrostu liczby mieszkańców miasta ulega zmniejszeniu, na wsi naprzemiennie, natomiast ogólnie w Gminie ulega zmniejszeniu.

Migracja ludności w mieście i gminie

Tabela nr 3

Lp.	Zameldowano		Wymeldowano		Saldo	
	Miasto	Obszary wiejskie	Miasto	Obszary wiejskie	Miasto	Obszary wiejskie
1998	197	123	133	75	+ 64	+ 48
1999	123	72	130	56	- 7	+ 16
2000	204	95	133	40	+ 71	+ 55
2001	84	55	120	58	- 16	- 3
2002	141	44	167	34	- 26	+ 10
2003	214	108	205	77	+ 9	+ 31

O ile w latach 1998 – 2000 zanotowano dodatnie saldo migracji tak w mieście jak i na wsi, to już od 2001 roku jest ono ujemne. Znacznie wyraźniej wzrasta liczba osób opuszczających teren miasta. Analizując powyższą tabelę należy przypuszczać, że mieszkańcy miasta /zakładając, że nie opuszczają terenu gminy/ wracają na tereny wiejskie.

Liczba urodzin i zgonów

Tabela nr 4

Lp.	Miasto		Obszary wiejskie	
	Urodzeni	Zgony	Urodzeni	Zgony
1997	237	153	173	128
1998	237	160	173	128
1999	278	192	194	134
2000	253	157	175	162
2001	259	159	155	118
2002	246	161	146	102
2003	240	168	168	123

Bardziej złożoną jest sprawa przyrostu naturalnego.

W omawianym okresie na wsi notuje się spadek liczby urodzeń, w ostatnim roku wzrost w mieście zauważa się tendencję zniżkową.

Z analizy struktury demograficznej wynika, że w następnych latach należy liczyć się z faktem umiarkowanego zmniejszania liczby urodzeń.

Śmiertelność ludzi w mieście praktycznie nie zmienia się, zmniejsza się natomiast w środowisku wiejskim przy czym w 2003r zanotowano wyraźny wzrost.

Struktura wiekowa mieszkańców

Tabela nr 5

Wyszczególnienie	Miasto		Obszary wiejskie		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Mieszkańcy ogółem	23.275	100	13.172	100	36.447	100
0-3 lat	798	3,42	614	4,66	1.412	3,87
4-7 lat	903	3,88	715	5,43	1.618	4,44
8-18 lat	4.719	20,28	2.704	20,52	7.423	20,37
Razem	6 420	27,58	4 033	30,61	10.453	28,68
19-60 kobiety	7 557	32,47	3 360	25,51	10.917	29,95
19-65 mężczyźni	7 289	31,32	3 980	30,21	11.269	30,92
Razem	14 846	63,79	7 340	55,72	22.186	60,87
Powyżej	1 926	8,27	1 882	14,29	3.808	10,45

Należy zauważyć, że największy odsetek ludzi jest w wieku produkcyjnym tak w mieście i na obszarach wiejskich. W środowisku miejskim dominują kobiety, natomiast w wiejskim mężczyźni. W wieku poprodukcyjnym prawie 15% opoczyńskiej populacji mieszka na wsi a tylko 8% w mieście.

Osoby w wieku do 18 lat stanowią 28,68% /w mieście 27,58 i 30,61 na wsi/. Jest to druga pod względem wielkości grupa wiekowa w naszej gminie.

IV. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARCZA

1. Rynek Pracy

Sytuacja na rynku pracy po okresie znacznego pogorszenia w latach 1998-2002 (liczba bezrobotnych wzrosła wówczas z 2770 osób na koniec roku 1998 do 4145 na koniec roku 2002), ustabilizowała się, a od końca roku 2003 (4112 osób) obserwowany jest systematyczny spadek liczby bezrobotnych. Na koniec września 2004 r. liczba bezrobotnych na terenie gminy Opoczno wyniosła 3952 osoby. Niekorzystnie kształtuje się struktura bezrobocia. Około 80 % ogółu bezrobotnych, to bezrobotni w wieku 18-44 lat, a więc w wieku najbardziej mobilnym, łatwiej aklimatyzujący się w nowych miejscach pracy, szybciej uczący się wykonywania nowych czynności i zadań. Jest to grupa najbardziej poszukiwana przez pracodawców. Tak wysoki wskaźnik świadczy o małej chłonności lokalnego rynku pracy i spowodowany jest głównie restrukturyzacją w dużych przedsiębiorstwach skutkującą zmniejszeniem zatrudnienia. Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku wzrosła z 2120 osób na koniec roku 1998 (78,5% ogółu bezrobotnych) do 3369 osób na koniec września 2004 r. (85,2 %). Liczba bezrobotnych zamieszkujących w Opocznie na dzień 30.09.2004 r. wyniosła 2413 osób (w stosunku do roku 1996 wzrost o 28,1%), a zamieszkujących na terenach

wiejskich gminy Opoczno – 1539 (wzrost o 29,5%). Spośród ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w roku 2002 około 2,7% posiadało wykształcenie wyższe, 18,8% - wykształcenie policealne i średnie zawodowe, a 37% - zasadnicze zawodowe. Według stanu na dzień 30 września 2004 r. 3,8 % ogółu bezrobotnych posiadało wykształcenie wyższe, 21,7% - wykształcenie policealne i średnie zawodowe, a 35% - zasadnicze zawodowe. W stosunku do końca lat 90-tych zauważyć można wzrostu liczby bezrobotnych w grupie osób z wykształceniem wyższym i średnim o wysokich kwalifikacjach zawodowych, co należy uznać za bardzo niekorzystną tendencję.

W najbliższych latach nie należy spodziewać się szybkiej poprawy sytuacji na rynku pracy. Na rynek ten negatywnie oddziaływać będą: trudna sytuacja gospodarcza (szczególnie w branży budowlanej i włókienniczej, które dominują na naszym rynku), procesy restrukturyzacyjne w przedsiębiorstwach, mające na celu poprawę ich konkurencyjności, a także presja na zmiany w strukturze własności ziemi i strukturze upraw związana z wejściem Polski do Unii Europejskiej.

2. Aktywność gospodarcza

Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON wg stanu na dzień 31 grudnia.

WYSZCZEGÓLNIENIE	1996	2000	2002	2003
OGÓŁEM	2002	2526	2858	3001
sektor publiczny	50	70	134	136
sektor prywatny	1952	2456	2724	2865
Z ogółem:				
zakłady osób fizycznych	1715	2104	2353	2477
spółki prawa handlowego	18	24	43	53
spółki z udziałem kapitału zagranicz- .. nego	2	1	3	5
spółdzielnie	19	18	18	18
stowarzyszenia i organizacje społeczne	9	33	40	46

Źródło: GUS.

W sektorze dużych przedsiębiorstw oraz podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON obserwuje się tendencję stałego wzrostu liczby podmiotów, w całym badanym okresie i to zarówno w sektorze publicznym, jak i w sektorze prywatnym. Największa dynamika wzrostu widoczna jest w segmencie spółek prawa handlowego i spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Do roku 2001 wzrost ten wywołany był głównie dynamicznym rozwojem sektora prywatnego. W latach następnych utrzymującą się dynamikę wzrostu spotęgowały procesy restrukturyzacji w dużych przedsiębiorstwach, zmiany w prawie dotyczącym rejestracji podmiotów, a także obniżanie kosztów pracy i dynamiczny rozwój tzw. samozatrudnienia. Stąd też wzrost liczby podmiotów gospodarczych nie przekładał się na spadek liczby bezrobotnych w gminie.

Mimo pogarszającej się od kilku lat koniunktury na rynku budowlanym, dwa największe zakłady produkujące płytki ceramiczne: „OPOCZNO” S.A. i „CERAMIKA” Paradyż podjęły odważne decyzje inwestycyjne, dzięki którym powstały nowe miejsca pracy.

Przemysł i drobna wytwórczość (sektor małych przedsiębiorstw zarejestrowanych w gminie)

Lp	Rodzaj zakładu produkcyjnego	1998	2000	2002	2003
1	Masarnie	3	4	4	4
2	Piekarnie	5	5	5	5
3	Ciastkarnie	7	5	3	3
4	Produkcja materiałów budowlanych	27	29	28	28
5	Produkcja odzieży	23	21	18	10
6.	Inne	21	23	23	24
	RAZEM	86	87	81	74

W sektorze małych przedsiębiorstw, po okresie dynamicznego wzrostu liczby zakładów produkcyjnych, głównie w zakresie drobnej wytwórczości, w latach 1998 – 2002 nastąpiła wyraźna stagnacja, a w sektorze produkcji odzieży nawet drastyczny spadek z 23 zakładów roku 1998 do 10 w roku 2003. Obserwowane tendencje świadczą o osiągnięciu optymalnego poziomu rozwoju tego sektora gospodarki w gminie Opoczno i coraz silniej odczuwanego wpływu zewnętrznej konkurencji, jak w przypadku produkcji odzieży. Z zestawienia danych wynika również, że przedsiębiorcy prowadzący działalność zarejestrowaną w gminie nastawieni są głównie na zaspokajanie potrzeb lokalnego rynku, stąd też po jego nasyceniu brak jest dalszych bodźców rozwojowych. Szans dalszego wzrostu, a tym samym zwiększania liczby miejsc pracy, można upatrywać jedynie w efektywnym i trwałym pozyskiwaniu nowych rynków zbytu.

Na tym poziomie rozwoju, na skutek oddziaływania konkurencji winny następować procesy koncentracji, łączenia i zorganizowanego współdziałania podmiotów gospodarczych, co wzmocniłoby ich pozycję wobec konkurencji i stworzyło nowe możliwości rozwojowe poprzez ekspansję na nowe rynki. Ubocznym skutkiem tych procesów może być ograniczenie zatrudnienia.

Handel i usługi

Liczba zarejestrowanych w gminie podmiotów gospodarczych według rodzaju prowadzonej działalności

Lp	Rodzaj podmiotu	1998 r.	2000 r.	2002 r.	2003
1	Handel – punkty stałe ogółem	509	522	544	562
	w tym spożywcze	148	158	165	172
	spożywczo-przemysłowe	185	189	193	198
	przemysłowe	176	175	186	192
2	Handel okrężny ogółem	489	468	471	469
	w tym spożywcze	135	129	130	128
	spożywczo-przemysłowe	185	178	178	178
	przemysłowe	169	161	163	163
3	Handel hurtowy	114	111	108	107
4	Gastronomia	68	67	68	69

5	Usługi ogółem	973	1061	1202	1187
	w tym				
	a) naprawa sprzętu RTV	15	14	14	14
	b) szewskie	12	11	10	8
	c) kuśnierskie	2	2	2	2
	d) rymarskie	1	1	1	1
	e) budowlane	216	200	194	195
	f) kowalsko-ślusarskie	19	21	24	22
	g) transport towarowy	102	111	110	112
	h) transport osobowy	29	26	21	19
	i) fryzjerskie	23	22	20	18
	j) fotograficzne	10	9	9	9
	k) mechanika pojazdowa	41	36	29	28
	l) weterynaryjne	9	8	8	8
	m) pralnicze	2	3	3	2
	n) odzieżowo-dziewiarskie	21	21	22	20
	o) stomatologiczne	13	14	15	15
	p) lekarskie	19	59	59	56
	inne	439	503	661	658
	Razem	2153	2229	2393	2394

W handlu sytuacja jest zróżnicowana. Nadal następuje niewielki wzrost liczby przedsiębiorców trudniących się handlem detalicznym w stałych punktach sprzedaży, szczególnie branży spożywczej, ale jednocześnie widać spadek liczby hurtowni i stabilizację liczby podmiotów prowadzących handel okrężny. W perspektywie przewidywana jest koncentracja, której skutkiem będzie spadek liczby punktów sprzedaży detalicznej i hurtowni. W następstwie tego procesu należy spodziewać się spadku liczby przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie handlu i spadku liczby zatrudnionych.

W sferze usług, po okresie rozwoju, obserwujemy stagnację, przy czym sytuacja jest bardzo zróżnicowana w zależności od rodzaju usług. W niektórych rodzajach usług nastąpił regres, szczególnie widoczny w transporcie osobowym i usługach budowlanych. W transporcie osobowym wynika on ze spadku popytu na skutek zwiększającej się liczby samochodów osobowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W usługach budowlanych przyczyną spadku upatrywać należy z jednej strony w przesyleniu tego segmentu rynku, na którym funkcjonowało wiele drobnych podmiotów gospodarczych, które nie wytrzymały konkurencji w okresie pogorszenia koniunktury, z drugiej strony w likwidacji dużej ulgi budowlanej z dniem 1 stycznia 2002 r., co spowodowało raptowny spadek popytu na usługi budowlane, i prawdopodobnie skłoniło część przedsiębiorców do przejścia w szarą strefę. Podobne przyczyny t.j. przesylenie rynku i odejście w szarą strefę spowodowały najprawdopodobniej duży spadek liczby przedsiębiorców prowadzących mechanikę pojazdową. Mimo zwiększającej się liczby pojazdów, nie należy oczekiwać zwiększenia liczby miejsc pracy w tym sektorze, ponieważ następuje poprawa jakości i nasycenia techniką pojazdów samochodowych, co ogranicza czynności obsługowe, coraz częściej wykonywane przy użyciu specjalistycznego sprzętu. W dziedzinie usług zaobserwować można rozwój transportu towarowego i nowych rodzajów usług, związanych z obsługą ciągle rozwijającej się telefonizacji i informatyki, ubezpieczeniami, usług medycznych i pokrewnych, usług w zakresie oświaty. Możliwości wykorzystania usług jako stymulatora rozwoju są jednak bardzo ograniczone. Nowe rodzaje usług ogranicza pojemność lokalnego rynku, którego nie są w stanie przekroczyć, a ponadto ich rozwój jest spowodowany głównie ekspansją

większych podmiotów gospodarczych z zewnątrz. Pewne nadzieje można łączyć z rozwojem usług tradycyjnych takich, jak usługi kowalsko-ślusarskie, rymarskie, czy związane z hodowlą koni i jeździectwem. Usługi tego rodzaju mają największą szansę ekspansji poza lokalny rynek, dlatego winny być promowane, jako że aktualnie obserwuje się duży popyt na tego rodzaju usługi.

3. Rolnictwo i leśnictwo

Ogólna powierzchnia gruntów na terenie Miasta i Gminy Opoczno wynosi 19.045 ha. Liczba gospodarstw rolnych ok. 3.000 szt.

Użytkowanie gruntów na terenie gminy Opoczno przedstawia się następująco:

	Ogólna powierzchnia gruntów/ha/ 1	Użytki rolne /ha/					Lasy i grunty leśne 7	pozostałe grunty 8
		razem 2	grunty orne 3	Sady 4	łąki trwałe 5	pastwiska trwałe 6		
Miasto	2.377 100 %	1.619	993 41,53%	29 1,21%	431 18,02%	166 6,94%	66 2,76%	692 29,54%
Gmina	16.668 100 %	11.613	9.299 55,78%	186 1,12%	1.086 6,53%	1041 6,24%	3.825 22,95%	1.231 7,38%
Razem	19.045 100%	13.232	10.292 54,05%	215 1,12%	1.517 7,88%	1.207 6,34%	3.891 20,43%	1.923 10,09%

Według ich wielkości oraz klas bonitacyjnych przedstawia się następująco:

Bonitacja gleb	I-II	III	IVa	IVb	V	VI	VIz	Ogółem
Ilość hektarów	0	750	2495	1400	2625	1945	270	9.485
Udział % w ogółem	-	7,9	26,3	14,8	27,7	20,5	2,8	100,0

Grunty orne stanowią :

kl.	III	7,8
kl.	IV	42,0
kl.	V – VI	50,2
Razem:		100,0%

Średni areal gospodarstwa około 4,3 ha

Grunty rolne klasy V i VI stanowią 50% arealu. Są to gleby lekkie, silnie reagujące na okresy suszy w okresie wegetacji.

Dane ujęte w zestawieniu tabelarycznym wskazują na rozdrobnienie gospodarstw oraz na niską bonitację gleb. W głównej mierze gospodarstwa rolne są uzupełnieniem dochodów osiąganych z pracy poza rolnictwem czy też świadczeń emerytalno - rentowych

W strukturze zasiewów i upraw dominują zboża – głównie żyto, owies i mieszanki paszowe /ok. 6.753 ha/ oraz ziemniaki / 931 ha / z ukierunkowaniem na potrzeby własnej hodowli trzody chlewnej, bydła mlecznego i opasowego.

Rolnicy gminy Opoczno są użytkownikami ca 3.100 ha łąk i pastwisk. Stan ten, znajduje odzwierciedlenie w systematycznym rozwoju hodowli bydła mlecznego.

W zakresie hodowli zwierząt przeważa hodowla bydła - ok. 5.600 sztuk w tym 3.900 krów mlecznych. Pogłowie trzody chlewnej wynosi ok. 4.700 sztuk. Znacznie wzrosła liczba hodowanych owiec i oscyluje w granicach 800 sztuk. Spada liczba hodowanych koni ok. 450 sztuk.

Na terenie gminy Opoczno jest ok. 1.400 ciągników rolniczych i ponad 60 kombajnów zbożowych, co wskazuje na dobre wyposażenie techniczne gospodarstw. Ciągniki w przeważającej większości wyposażone są w zestaw maszyn i urządzeń do uprawy roli, nie jest to sprzęt nowy lecz w przeważającej ilości kilkunastoletni. Jednak z roku na rok przybywa sprzętu nowoczesnego.

Zwiększone wymagania w zakresie spełniania norm sanitarnych i warunków weterynaryjnych przy produkcji mleka i przetworów rolnych sprawiły, że występuje większa dbałość o jakość produkowanej żywności.

Na terenie wsi znajduje się ok. 300 szt. schładzarek mleka.

Należy nadmienić, że Gmina przeznaczą środki finansowe w budżecie na badania chemiczne gleby. Bardzo istotną rolę w ochronie gleb przed zanieczyszczeniami i zakwaszeniem spełnia nawożenie ich wapnem rolniczym. Jest to szczególnie ważne w warunkach miejskich, gdzie większość gleb narażona jest na zanieczyszczenia pochodzące z lokalnych kotłowni oraz wskutek nadmiernego ruchu drogowego. Wapno stanowi środek neutralizujący większość substancji szkodliwych. Dlatego też jest doskonałym zabezpieczeniem przed ich szkodliwym działaniem. Stosowanie wapna warunkuje prawidłowe wykorzystanie nawozów mineralnych, co ma istotne znaczenie przy ich wysokich cenach. W trosce o poprawę jakości gleb oraz osiąganie dobrych wyników produkcji rolnej Gmina dofinansowuje również zaopatrzenie gospodarstw w wapno nawozowe. Również Wojewódzki Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przyznaje dotacje na wapnowanie gleb. Umożliwia ona zakup przez rolników wapna w dowolnej kopalni i zwrot kosztów jego zakupu oraz transportu w wysokości 50 %.

Analizując tak strukturę gospodarstw jak też zasiewów i upraw, można wniesć, iż poważnym impulsem do wzmożenia produkcji warzyw na terenie naszej gminy byłaby pewność zbycia tych produktów. Zorganizowanie punktów skupu przyczyniłoby się do rozwoju produkcji rolnej na terenie gminy.

Gmina w miarę możliwości finansowych odwadnia drogi dojazdowe do łąk, pól i lasów poprzez :

- zakup przepustów, kręgów, rur drenarskich na naprawę uszkodzonych przepustów na drogach dojazdowych do łąk, pól i lasów,
- wykonanie odwodnień, udrożnień rowów oraz usuwanie ewentualnych awarii,

W aspekcie wejścia naszego rolnictwa do UE zasadnym i koniecznym jest zrzeszenie się rolników i tworzenie grup producenckich oraz stowarzyszeń.

Pozwoli to na większe wykorzystanie środków z funduszy unijnych oraz stworzy większe możliwości zbytu produktów.

Aktualnie na terenie Gminy funkcjonują trzy stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Dostawców Mleka,
- Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej
- Opoczyńskie Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych

Lasy

Powierzchnia lasów na terenie miasta i gminy wynosi 4001,0 ha co stanowi 21,01%, w tym na terenie miasta 66,0ha tj.2,76% a na terenie gminy 3935,0 ha co stanowi 23,62% . Lesistość na terenie gminy jest niższa niż średnia lesistość kraju – 28% i powiatu – 29,2 %.

Około 80% drzewostanu stanowi sosna. Reszta to dęby, brzoza, graby, osiki, jesiony, wierzby, świerki, nieliczne jodły i modrzewie.

V. Realizacja zadań publicznych:**1. Struktura budżetu gminy.****I Dochody i wydatki budżetu gminy****1. Dochody**

Wprowadzona w Polsce od 1 stycznia 1999 r nowa, trójszczeblowa struktura samorządu terytorialnego wymagała konstrukcji nowego systemu finansów jednostek samorządu terytorialnego. Podstawę prawną tego systemu, poza uchwaloną już wcześniej Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r (Dz. U. Nr 78, poz. 483) i obowiązującą w Polsce od 1994r. Europejską Kartą Samorządu Terytorialnego, stworzyła ustawa z dnia 26 listopada 1998r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. Nr 15, poz. 148 z 2003 r. z późn. zm.) oraz – w zakresie podziału źródeł dochodów między państwo i poszczególne szczeble jednostek samorządu terytorialnego, a także zasad ustalania wysokości niektórych z tych dochodów – ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 (Dz. U. Nr 150, poz. 983 z późn. zm.), do 31.12.2003r nosząca tytuł: ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2003 ,a od 01.01.2004 zmieniona i nosząca tytuł ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (z dnia 13 listopada 2003r Dz. U. Nr 203 poz.1966).

Można uznać, że przepisy regulujące zasady podziału dochodów budżetowych między państwo i samorząd terytorialny – jako rzutujące bezpośrednio na strukturę budżetów samorządowych – należą do samorządowego prawa finansowego.

Podstawowym celem racjonalnego podziału źródeł dochodów między państwo a j.s.t. jest równoważenie (czyli „doprowadzenie do równowagi”) budżetów samorządowych. Jest to zagadnienie ustrojowe, które musi uwzględniać istotę samorządu terytorialnego, a sposób jego rozwiązania tę istotę realizuje. Można wymienić różne instrumenty równoważenia budżetów samorządowych, wśród których za najważniejsze uznaje się: dochody własne (zwłaszcza podatki) samorządu terytorialnego, udziały w podatkach państwowych lub dodatki do tych podatków (tzw. dochody wspólne), subwencje i dotacje oraz dochody zwrotne (głównie kredyty i pożyczki).

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. poświęciła omawianemu zagadnieniu art. 167: jego ust. 2 i 3 stanowią odpowiednio, że dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa oraz że źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego są określone w ustawie.

Tę konstytucyjną dyspozycję wypełnia właśnie wspomniana wcześniej ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Dzieli ona dochody j.s.t. na obligatoryjne oraz fakultatywne. Do dochodów obligatoryjnych zalicza się wpływy z podatków, opłat, udziałów w podatkach państwowych, dochody jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych, dochody z majątku, subwencje ogólne, określone dotacje celowe oraz odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych. Wśród dochodów fakultatywnych ustawa wymienia: dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych, dotacje celowe realizowane na podstawie porozumień, dotacje celowe z budżetu państwa na usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, dotacje z funduszy celowych, spadki, zapisy i darowizny, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych odrębnymi przepisami, odsetki od nieterminowo regulowanych należności stanowiących dochody gmin i inne dochody należne na mocy odrębnych ustaw.

Zasadniczą rolę w dochodach własnych samorządu terytorialnego odgrywiają podatki i opłaty samorządowe. Zaliczane są do nich podatki: od nieruchomości, rolny, leśny, od środków transportowych, od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od posiadania psów, od czynności cywilnoprawnych. Gmina pobiera też wpływy z opłat: skarbowej, eksploatacyjnej (w części), targowej, miejscowej, administracyjnej oraz innych opartych na odrębnych ustawach (adiacenckie, za zezwolenie na sprzedaż alkoholu, związane z gospodarczym korzystaniem ze środowiska itp.).

Drugim ważnym instrumentem równoważenia budżetów j.s.t. są udziały tych jednostek w podatkach państwowych tj. w podatku dochodowym od osób fizycznych i podatku dochodowym od osób prawnych. W przypadku gmin w poprzednich latach było to:

- 27,6% wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie gminy,
- 5% wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych opłacanego przez podmioty mające siedzibę na terenie gminy.

W nowej ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wprowadzono wiele zmian, dotyczących głównie naliczania subwencji ogólnych i udziału w podatkach dochodowym od osób prawnych i osób fizycznych. Główne kierunki jej zmian to:

- znaczne podwyższenie wskaźnika udziałów wszystkich j.s.t. we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych,
- powiązanie mechanizmu subwencji ze wskaźnikami makroekonomicznymi typu: PKB, stopa bezrobocia,
- wprowadzenie mechanizmu wyrównawczego, chroniącego w szczególności sposób jednostki słabe ekonomicznie, których wskaźnik dochodów na jednego mieszkańca jest znacznie niższy od przeciętnej krajowej.

Od 2004 roku nastąpiła istotna zmiana w finansowaniu jednostek samorządu terytorialnego, wynikająca głównie ze zmian ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Jedną z podstawowych zmian w ustawie o dochodach gmin jest zmiana procentowego udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych z 27,60% do 35,72 w 2004 r.; natomiast w podatku dochodowym od osób prawnych z 5% do 6,71 w 2004r.

Zwiększony udział procentowy podatku dochodowym od osób fizycznych w naszym przypadku nie spowoduje zwiększenia kwotowego udziałów w roku 2004, a wręcz przeciwnie jest to kwota mniejsza aniżeli w roku 2003. Na następne lata również nie przewiduje się zbyt dużych wpływów z tego tytułu. Ma na to wpływ spadek zamożności społeczeństwa, o czym

świadczy m.in. wzrost bezrobocia na naszym rynku od 2.700 osób w 1998 roku do 4.112 wg stanu na koniec grudnia 2003r.

W przypadku podatku dochodowego od osób prawnych również, pomimo wzrostu wskaźnika procentowego udziału, trudno spodziewać się zwiększonych wpływów, gdyż podatek od osób prawnych zmniejsza się z 27% do 19% w roku 2004.

Dochody z tego tytułu będą uzależnione od wyników osiągniętych przez osoby prawne, jak również od rozwoju gospodarczego na naszym terenie-powstawanie nowych firm.

Z zapisów ustawowych wykreślono pojęcie subwencji rekompensującej, a więc likwidacja rekompensaty dochodów utraconych w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych, jak również likwidacją rekompensaty ustawowych ulg w podatkach lokalnych.

W roku 2004 nie otrzymamy również subwencji wyrównawczej, z tego względu gdyż wskaźnik tzw G – czyli dochodów podatkowych gminy do liczby mieszkańców gminy (715,98), wyliczony wg danych za rok 2002, z tym że dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zwiększone zostały do kwoty wynikającej ze wskaźnika udziału gmin we wpływach z tego podatku w wysokości 37,42%, jest wyższy aniżeli wskaźnik Gg – dochodów podatkowych w kraju do liczby mieszkańców w kraju (714,71).

Kolejną zmianą na niekorzyść dochodów gmin jest zmiana w ustawie „Prawo energetyczne”, z zapisów, której zadaniem własnym gminy staje się finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg, znajdujących się na terenie gminy, bez względu na ich właściciela. Dotychczas otrzymywaliśmy dotację na zadania zlecone w zakresie oświetlenia ulic, placów i dróg dla których gmina była tylko zarządcą czyli, powiatowych, wojewódzkich i krajowych. Również typowo własnymi zadaniami bez współfinansowania budżetu państwa stają się – wypłata dodatków mieszkaniowych, jak również dożywianie uczniów w szkołach.

W 2004 roku z tytułów opisanych powyżej gmina ma niższe dochody o kwotę około 3.150.000,- zł.

W naszej gminie w szczególności dochody własne, które wraz z udziałami w podatkach dochodowych: od osób fizycznych i od osób prawnych stanowią ok. 54% (jedynie w latach 2000-2001 – 50-51%) dochodów ogółem, natomiast w projekcie na rok 2004 udział ten sięga 60%. Przyjęto zasadę, iż wzrost podatków może następować tylko w granicach inflacji.

W ostatnich kolejnych latach zauważamy, iż dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrastają, i tak wynoszą one:

- w 2000 roku – 1.023,69 zł/osobę
- w 2001 roku – 1.144,22 zł/osobę
- w 2002 roku – 1.309,69 zł/osobę
- w 2003 roku – 1.451,56 zł/osobę - plan

Pozytywnym wskaźnikiem jest również wzrost podstawowych dochodów podatkowych, (wykonanie – podatki i opłaty lokalne plus udziały w podatkach i plus skutki obniżenia górnych stawek podatków i skutki udzielonych ulg, umorzeń, zwolnień...), które to w dwóch ostatnich latach kształtują się następująco:

- 2001 rok – 531,39 zł/osobę przy średniej krajowej dla gmin powyżej 10 tys. mieszkańców do 50 tys. – 610,79 zł
- 2002 rok – 605,51 zł/osobę przy średniej krajowej dla gmin powyżej 10 tys. mieszkańców do 50 tys. – 656,76 zł.

Ażeby doprowadzić do zmniejszenia różnicy pomiędzy udziałem podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w naszej gminie, a średnią krajową w gminach o podobnej wielkości należałoby zwiększać stopniowo stawki podatków lokalnych o nieco większy wskaźnik aniżeli wskaźnik inflacji.

W zestawieniu tabelarycznym dochodów naszej gminy pokazano wykonanie dochodów w poszczególnych latach, jak również planowane dochody na lata 2004-2006. W latach 1998-2003 zauważamy z roku na rok wzrost dochodów średnio o 10%. Natomiast w latach 2004-2005 w porównaniu do lat ubiegłych następuje spadek dochodów – powody opisane powyżej.

Głównym źródłem wzrostu dochodów w naszej gminie winny być środki pozyskiwane z zewnątrz np. w formie środków na dofinansowanie zadań inwestycyjnych.

2. wydatki

W nawiązaniu do zrealizowanych wydatków lat 1998-2002 i planu roku 2003 na lata 2004-2006 przyjmujemy podobną zasadę, czyli na wydatki inwestycyjne przeznaczamy ok. 20% całości wydatków, a na wydatki bieżące ok. 80%. Natomiast w przypadku realizacji zadań inwestycyjnych środki pochodzące z dochodów własnych gminy (bez pożyczek i kredytów) w latach 2004-2006 planuje się przeznaczyć w granicach 40%. Pozostałe środki przeznaczone na inwestycje należy uzupełniać środkami z funduszy strukturalnych i pożyczkami.

W przypadku realizacji wydatków bieżących również staramy się zachować strukturę podobną do lat poprzednich czyli ok. 57% wynagrodzenia wraz z pochodnymi i ok. 38% wydatki pozostałe. Jak widać w zestawieniach tabelarycznych największe kwoty z wydatków bieżących stanowią wynagrodzenia i pochodne. Kwotowo najwięcej na ten cel jest wydawanych w dziale oświata i wychowanie – ok. 76% wydatków przeznaczanych na ten cel. Wśród wydatków pozostałych w bieżącej działalności, na które przeznaczamy ok. 38% tych wydatków trudno zakładać ograniczenia; są to wydatki dotyczące m.in. utrzymania dróg (remonty, sprzątanie, akcja zima), oświetlenie uliczne, funkcjonowania urzędu, transport zbiorczy, utrzymanie zasobów komunalnych, opieki społecznej i inne).

wykonanie dochodów gminy w latach 1998-2003

	Treść	Wykonanie 1998 r.	Wykonanie 1999 r.	% 3/2	Wykonanie 2000 r.	% 5/3	Wykonanie 2001 r.	% 7/5	Wykonanie 2002 r.	% 9/7	Wykonanie 2003 r.	% 11/12
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I	suma 1+2+3+4											
	Dochody ogółem	32 007 727	36 480 036	114,0	37 178 286	101,9	41 630 183	112,0	47 777 515	114,8	52 981 122	110,9
	1.(a-k)	10 095 683	11 502 807	113,9	10 807 919	94,0	11 860 510	109,7	15 860 172	133,7	17 272 653	108,9
	a	463 563	420 501	90,7	388 562	92,4	478 237	123,1	779 803	163,1	1 077 665	138,2
	b	4 310 526	4 892 396	113,5	5 341 725	109,2	6 712 963	125,7	6 540 618	97,4	6 265 142	95,8
	c	44 640	44 333	99,3	40 584	91,5	46 849	115,4	35 713	76,2	36 634	102,6
	d	231 270	248 413	107,4	258 033	103,9	302 530	117,2	348 026	115,0	506 502	145,5
	e	231 066	196 917	85,2	160 901	81,7	134 494	83,6	131 415	97,7	98 543	75,0
	f	35 143	80 779	229,9	147 337	182,4	42 348	28,7	33 259	78,5	37 937	114,1
	g	619 992	733 585	118,3	814 126	111,0	449 839	55,3	380 548	84,6	426 365	112,0
	h						458 824		436 057	95,0	376 834	86,4
	i	204 615	228 907	111,9	229 892	100,4	262 498	114,2	269 142	102,5	240 044	89,2
	j	1 532 919	2 102 066	137,1	1 995 888	94,9	1 298 970	65,1	4 306 390	331,5	3 967 378	92,1
	k	1 574 472	976 812	62,0	19 000	1,9	37 000	194,7	1 212 162		2 692 000	222,1
	l	847 477	1 578 098	186,2	1 411 871	89,5	1 635 958	115,9	1 387 039	84,8	1 547 609	111,6
2.	Udziały w podatkach	7 102 535	8 211 566	115,6	8 323 114	101,4	8 827 258	106,1	9 936 058	112,6	11 979 906	120,6
3.(a-c)	Dotacje celowe	3 506 266	3 817 646	108,9	4 011 813	105,1	3 789 905	94,5	4 582 666	120,9	5 726 996	125,0
	a	285 941	93 031	32,5	0	0,0	0		0			
	b	680 738	469 686	69,0	909 243	193,6	575 588	63,3	924 375	160,6	2 417 995	261,6
	c	2 539 587	3 254 929	128,2	3 102 570	95,3	3 214 317	103,6	3 658 291	113,8	3 309 001	90,5
4.	Subwencje	11 303 243	12 948 017	114,6	14 035 440	108,4	17 152 510	122,2	17 398 619	101,4	18 001 567	103,5
II	Nadwyżka z lat ubiegłych	922 361	868 948	94,2	1 339 517	154,2	1 001 186	74,7	1 171 255	117,0	1 268 717	108,3
III	Kredyty i pożyczki	225 000	1 080 000	480,0	1 917 200	177,5	3 355 000	175,0	1 217 000	36,3	2 777 200	228,2
	I+II+III	33 155 088	38 428 984	115,9	40 435 003	105,2	45 986 369	113,7	50 165 770	109,1	57 027 039	113,7

Plan i projekt dochodów gminy na lata 2004-2006

	Treść	Plan 2004	Projekt 2005	Projekt 2006
	1	2	3	4
I	suma 1+2+3+4			
	Dochody ogółem	52 610 271	56 661 356	57 828 570
	1.(a-k) Dochody własne	15 287 919	20 175 134	20 360 970
	a podatek rolny	1 100 000	1 100 000	1 133 000
	b podatek od nieruchomości	7 300 000	7 830 000	8 065 000
	c podatek leśny	35 500	39 000	40 000
	d podatek od śr.transportu	550 000	550 000	550 000
	e podatek opłacany w formie karty podatkowej	80 000	80 000	80 000
	f podatek od spadków i darowizn	30 000	30 000	50 000
	g opłata skarbowa	515 000	500 000	450 000
	h opłata od czynności cywilno prawnych	350 000	350 000	350 000
	i opłata targowa	250 000	250 000	250 000
	j dochody z majątku gminy	2 878 392	2 854 326	2 500 000
	k środki pozyskane z innych źródeł	479 457	5 219 908	5 392 970
	l pozostałe dochody	1 719 570	1 371 900	1 500 000
	2. Udziały w podatkach	12 213 128	12 074 264	12 436 500
	3.(a-c) Dotacje celowe	6 215 180	7 285 798	7 506 500
	a zadania powierzone			
	b zadania własne	390 780	603 478	621 500
	c zadania zlecone	5 824 400	6 682 320	6 885 000
	4. Subwencje	18 894 044	17 126 160	17 524 600
II	Nadwyżka z lat ubiegłych	1 758 709		
III	Kredyty i pożyczki	2 140 000	10 080 506	3 750 000
	Ogółem przychody	56 508 980	66 741 862	61 578 570

wykonanie wydatków gminy w latach 1998-2003

	Treść	Wykonanie	udział	Wykonanie	udział	Wykonanie	udział	Wykonanie	udział	Wykonanie	udział	Wykonanie	udział	Wykonanie	udział
		1998 r.	%	1999 r.	%	2000 r.	%	2001 r.	%	2002 r.	%	2003	%		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
I															
suma 1+2															
	Wydatki ogółem	31 311 140	100,0	100,0	38 138 741	100,0	43 113 400	100,0	45 860 689	100,0	54 129 121	100,0			
1.	wydatki majątkowe	5 759 473	18,4	7 471 949	4 717 059	12,4	8 423 627	19,5	9 356 464	20,4	12 249 768	22,6			
a	wydatki inwestycyjne	5 659 473		7 471 949	4 667 059		7 567 750		9 341 664		11 856 871				
	w tym: z dochodów własnych bez pożyczek i kredytów	3 879 529	67,4	5 415 137	2 503 859	53,1	6 432 750	76,4	6 964 664	74,4	10 624 154	86,7			
b	wniesienie wkładów do spółek	100 000	1,7	0	50 000	1,1	855 877	10,2	14 800	0,2	392 897	3,2			
2.	wydatki bieżące	25 551 667	81,6	28 680 018	33 421 682	87,6	34 689 773	80,5	36 504 225	79,6	41 879 353	77,4			
a	wynagrodzenia i pochodne	12 540 318	49,1	15 566 301	19 130 560	57,2	19 772 442	57,0	19 841 793	54,4	20 439 000	48,8			
b	dotacje	3 681 423	14,4	2 296 210	2 106 100	6,3	2 300 796	6,6	1 782 653	4,9	2 107 547	5,0			
c	wydatki na obsługę długu	235 775	0,9	124 086	172 772	0,5	249 884	0,7	311 627	0,9	84 363	0,2			
d	pozostałe	9 094 151	35,6	10 693 421	12 012 250	35,9	12 366 651	35,6	14 568 152	39,9	19 248 443	46,0			
II	Splaty pożyczek i kredytów	975 000		937 500	1 293 922	138,0	1 701 714	131,5	3 036 364	178,4	603 100	19,9			
I+II	Ogółem rozchody	32 286 140		37 089 467	39 432 663	106,3	44 815 114	113,6	48 897 053	109,1	54 732 221	111,9			
	niewykorzystane środki	868 948		1 339 517	1 002 340	74,8	1 171 255	116,9	1 268 717	108,3	2 294 818	180,9			

Plan i projekt wydatków gminy na lata 2004-2006

	Treść	Plan 2004	Projekt 2005	Projekt 2006	udział %					
		1	2	3		4	5	6	7	
I	suma 1+2									
	Wydatki ogółem	54 188 869	100,0	66 296 271	100,0	60 990 472	100,0	100,0		
1.	wydatki majątkowe	6 918 935	12,8	18 307 453	27,6	14 391 162	23,6	23,6		
	wydatki inwestycyjne	6 418 935		18 307 453		14 391 162				
	w tym: z dochodów własnych bez pożyczek i kredytów	5 929 700	85,7	16 825 578	91,9	14 391 162	100,0			
	wniesienie wkładów do spółek	500 000	7,2	0	0,0	0	0,0			
2.	wydatki bieżące	47 269 934	87,2	47 988 818	72,4	46 599 310	76,4			
	wynagrodzenia i pochodne	23 095 134	48,9	23 182 976	48,3	23 650 000	50,8			
	dotacje	2 659 924	5,6	2 323 000	4,8	2 370 000	5,1			
	wydatki na obsługę długu	155 100	0,3	408 940	0,9	254 028	0,5			
	pozostałe	21 359 776	45,2	22 073 902	46,0	20 325 282	43,6			
II	Splaty pożyczek i kredytów	2 320 111	384,7	445 591	19,2	588 098	132,0			
I+II	Ogółem rozchody	56 508 980	103,2	66 741 862	118,1	61 578 570	92,3			

2. Gospodarka nieruchomościami komunalnymi

Stan aktualny

Gmina nabywa mienie w wyniku różnych działań prawnych, lecz największą pozycję stanowi mienie nabyte na podstawie ustawy – przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym.

W wyniku uregulowań prawnych zawartych w ustawie o samorządzie gminnym oraz ustawie przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym gmina otrzymała już na własność w procesie komunalizacji nieodpłatnie znaczne zasoby mienia Skarbu Państwa. Ocenia się, że jest to około 85% mienia przewidzianego ustawami do przejęcia w tym trybie.

Do komunalizacji pozostały te nieruchomości, na które Skarb Państwa dotychczas nie posiada prawa własności, a są to przede wszystkim place i ulice, drogi gminne oraz grunty na terenach wiejskich, grunty byłego Zarządu Miejskiego (targowiska, stadion, ogrody działkowe, oczyszczalnia ścieków, niektóre tereny szkolne, część byłego mienia gromadzkiego).

Stan docelowy – pożądany

Istotnym zagadnieniem jest przyjęcie przez Gminę, określonej polityki docelowej, strategicznej, w gospodarowaniu mieniem komunalnym.

Gospodarując mieniem komunalnym należy uwzględnić podział na trzy zasadnicze grupy:

- 1) do zbycia jednorazowego (sprzedaż, użytkowanie wieczyste, itp.),
- 2) do oddania do czasowego użytkowania (dzierżawy, najem),
- 3) pozostałe – nieodpłatne użytkowanie na cele publiczne.

Do pierwszej grupy zaliczyć należy lokale mieszkalne (za wyjątkiem socjalnych), tereny inwestycyjne – przemysł, handel i usługi. Preferować należy sprzedaż, inne formy stosować tylko w ostateczności.

Do drugiej grupy: tereny targowisk i tereny pod działalność handlową.

Do trzeciej grupy - inne nieruchomości pozostające w użytkowaniu na cele publiczne: drogi, place, ulice, tereny sportu, rekreacji, oświaty i kultury, nieruchomości będące w użytkowaniu spółek gminy oraz wszystkie pozostałe nieruchomości przygotowywane do zbycia lub dzierżawy.

Gmina nie powinna gromadzić i utrzymywać gruntów nieproduktywnych, a także sama angażować się w działalność gospodarczą poza niezbędnym rozmiarem i to w zasadzie ograniczonym do sfery usług komunalnych, oświatowo-kulturalnych i sportu masowego. Koniecznym działaniem, które należy podjąć przekazując na ten cel część majątku komunalnego jest dalsza prywatyzacja sfery usług komunalnych.

Gospodarka nieruchomościami w gminie, w tym także komunalnymi polega na przyjęciu odpowiednich działań planistycznych, ciągłej weryfikacji planów zagospodarowania przestrzennego. Ma to na celu uruchamianie nowych obszarów inwestycyjnych np. w zakresie mieszkalnictwa. Przeprowadzone prace scaleniowe na osiedlu Kwiatowa były bardzo pożądane. W następnej kolejności należy przygotowywać dalsze osiedla przy ulicach Westerplatte, Rolnej oraz Partyzantów, Granicznej i Jana Pawła II.

Zmiana przeznaczenia gruntu (z rolnego na budowlany) pozwala nie tylko uruchomić nowe tereny inwestycyjne, ale stymuluje podaż i popyt na grunty, a także dostarcza budżetowi dodatkowe dochody ze zwiększonych podatków oraz renty planistycznej.

Organizacja służb odpowiedzialnych za gospodarkę nieruchomościami komunalnymi

Dotychczasowe obserwacje pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków:

- brakuje technicznego uzbrojenia w zakresie planowania przestrzennego oraz ewidencji nieruchomości,
- nowe jednostki podległe gminie nie otrzymały prawem przewidzianym przekazania mienia,
- istniejące w dniu powstania gminy komunalne osoby prawne jak i nie posiadające osobowości prawnej nie mają pełnej dokumentacji mienia,

W związku z powyższym należy:

- sukcesywnie przekazywać jednostkom organizacyjnym gminy prawem przewidziane mienie.
- wyposażyć w odpowiedni sprzęt komórkę planowania przestrzennego i gospodarki mieniem komunalnym,
- na bieżąco dokonywać szkolenia kadr w tym zakresie.

2. Przygotowanie terenów zapewniających rozwój miasta

Prawidłowo planowany rozwój gminy wymaga uprzedniego opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, określających nie tylko rozmieszczenie, charakterystyczne parametry, wskaźniki i sposób zagospodarowania wydzielanych terenów, ale przede wszystkim zapewniających harmonijny rozwój gminy z uwzględnieniem systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

Stąd też przed przystąpieniem do sporządzenia planu miejscowego pożądane byłoby opracowanie koncepcji kształtowania układu komunikacji, który warunkuje również przebieg sieci uzbrojenia terenu. Koncepcja winna określać przebieg dróg klasy zbiorczej, a w niektórych przypadkach również klasy lokalnej.

Z dniem 1 stycznia 2004 roku stracił ważność miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Opoczno. Po tym dniu tylko na ok. 2% powierzchni gminy Opoczno nadal obowiązywać będą uchwalone po 1 stycznia 1995 r. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Od roku 1998, dla obszaru miasta wykonano miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które objęły powierzchnię 241,6 ha t.j. 10,1% powierzchni, a w najbliższych miesiącach wejdą w życie kolejne plany obejmujące obszar 32,3 ha. Dla terenów wiejskich od 1998 r. opracowano plany dla obszarów o łącznej powierzchni 57,6 ha, co stanowi 0,3% powierzchni obszarów wiejskich. Zabezpieczenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe można uznać za zadowalające. Znacznie gorzej należy ocenić sytuację przygotowania terenów pod budownictwo związane z produkcją i działalnością gospodarczą, czy przeznaczonych do zalesienia.

W tej sytuacji konieczne jest zwiększenie tempa realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie na terenach wiejskich.

W pierwszej kolejności należy sporządzić plany dla obszarów:

- przeznaczonych pod budowę obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i zabudowę usługową
- przeznaczonych do zalesienia
- dla których studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nakłada obowiązek sporządzenia planu miejscowego
- na których zlokalizowana zostanie obsługa produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich.

Tereny nieprzydatne dla rolnictwa powinny być opisywane w planach zagospodarowania przestrzennego w taki sposób, aby umożliwiać alternatywne sposoby zagospodarowania ich np.: zalesienie, pozyskiwanie lokalnych surowców itp.

4. Infrastruktura techniczna

Analiza stanu istniejącego infrastruktury technicznej w gminie Opoczno określająca jednocześnie potrzeby związane z jej rozwojem:

- I wodociągi wiejskie 101 km, - nowy system, żadnych problemów z działaniem. Zaspokojenie potrzeb – 77%
- II wodociągi miejskie 40,1 km – sprawny system
Zaspokojenie potrzeb – 100%
- III kanalizacja sanitarna miasta 54,3 km – główny kolektor Ø 400 wymaga modernizacji, sprawny system. Zaspokojenie potrzeb 97%
- IV kanalizacja sanitarna wsi – 13 km
Nowy system żadnych problemów z działaniem. Zaspokojenie potrzeb – 4,3%
- V oczyszczalnia ścieków w Opocznie szt. 1 – system wymagający modernizacji i wzrostu przepustowości dla zaspokojenia przyszłych potrzeb
- VI oczyszczalnia ścieków w Mroczkowie Gościnnym szt. 1 – nowy system wymagający modernizacji i wzrostu przepustowości dla zaspokojenia przyszłych potrzeb.
- VII kanalizacja deszczowa - 17,84 km, stan dobry. Zaspokojenie potrzeb 85%
- VIII uciepłownienie miasta – 14 km, w 50% przestarzały system kanałowy wymagający modernizacji. Zaspokojenie potrzeb 83%.
- IX gazyfikacja miasta 10 km, sprawny system. Zaspokojenie potrzeb w sieć gazową 25%, reszta gaz w butlach
- X gazyfikacja wsi - 2,8 km, sprawny system. Zaspokojenie potrzeb w sieć gazową 10%, reszta gaz w butlach.
- XI sieci energetyczne – przestarzały system, wymagający modernizacji. Zaspokojenie potrzeb w mieście i gminie 100%.
Konieczne są inwestycje zapewniające oświetlenie dróg.
- XII sieć telefoniczna – sprawny system zaspakajający 80% potrzeb (24 telefony na 100 mieszkańców)
- XIII Usuwanie odpadów – stary system utylizacji odpadów na składowisku o powierzchni 6,6 ha. Konieczna rozbudowa i modernizacja składowiska odpadów poprzez utworzenie zakładu utylizacji odpadów
- XIV Drogi gminne
 1. drogi gminne z terenu miasta: ogółem 40,5 km w tym o nawierzchni bitumicznej – 15 km. Zaspokojenie potrzeb – 37%
 2. drogi gminne z poza terenu miasta Ogółem 38,0 km w tym o nawierzchni bitumicznej – 19,0 km. Zaspokojenie potrzeb- 50%.
 3. drogi dojazdowe do gruntów rolnych ogółem: 54,0 km w tym utwardzone: 4,8 km. Zaspokojenie potrzeb – 9%.
 Razem: 132,5 km
- XV drogi powiatowe
 1. zamiejskie – 65,278 km w tym: 64,417 km twarde, 62,607 km bitumiczne
 2. miasto – 11,559 km bitumiczne
- XVI drogi wojewódzkie
Rawa – Opoczno – Żarnów (szer. pasa drogowego) 15,0 m– 16,0m) droga nr 726 – 17,40 km bitumiczna

Tomaszów Maz. – Januszewice (szer. pasa drogowego 17,0m) droga nr 713 –
1,53 km bitumiczna
Ogółem na terenie gminy Opoczno 18,93 km bitumiczne

XVII drogi krajowe

Piotrków – Opoczno – Radom droga krajowa nr 12 ogółem 17,340 km
bitumiczne w tym na terenie miasta 6,41 km (szer. pasa śr. 18,0m)

Powyższa analiza stanu istniejącego służyć powinna do określenia potrzeb gminy w zakresie budowy i ulepszeń infrastruktury technicznej.

Zadania takie jak: gazyfikacja miasta i wsi, sieci energetyczne, sieci telefoniczne, sieci ciepłownicze winny być realizowane przez specjalistyczne zakłady.

Niezbędna jest jednak partycypacja gminy w kosztach budowy dróg i w/w infrastruktury technicznej w ramach zawieranych umów i porozumień dotyczących realizacji inwestycji wspólnych.

Tak prowadzone inwestycje powinny powodować rozwój kolejnych, już nie przez gminę prowadzonych inwestycji, a więc:

1. inwestycje infrastrukturalne, uzbrojenie terenu pod budownictwo powoduje kolejne inwestycje budowlane – bloki socjalne budownictwo jednorodzinne osiedle Kwiatowa II,
2. Infrastruktura techniczna opoczyńskiej strefy przemysłowej daje pracę firmom lokalnym i zewnętrznym, tworzy koniunkturę na rynku usług budowlanych, oraz nowe miejsca pracy,
3. Inwestycje komunalne: wodociągi, kanalizacja, drogi, oczyszczalnie, sieci telekomunikacyjne, elektroenergetyczne, ciepłne, gazyfikacyjne, podnoszą na stałe standard życia mieszkańców gminy, zapewniają dostęp do mediów, zaspokajając ich podstawowe potrzeby,
4. Budowa sal gimnastycznych przy szkołach gminnych wpłynie na poprawę zajęć dydaktycznych oraz umożliwi korzystanie z nich okolicznej młodzieży,
5. Inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska na obszarach wiejskich takie jak: oczyszczalnie ścieków, kanalizacja sanitarna, wodociągi wpływają na dochodowość gospodarstw rolnych, utrzymanie zatrudnienia w rolnictwie. Sprzyjają rozwojowi bazy turystycznej z zakwaterowaniami, usługami gastronomicznymi i rekreacyjnymi.
Pośrednio tworzone miejsca pracy związane będą z usługami na rzecz rolnictwa, rękodzielnictwem i drobną wytwórczością. Inwestorzy zainteresowani produkcją zdrowej żywności i stosujący technologie wymagające spełnienia szczególnych wymogów potrzebują odpowiedniej czystości wody i gruntów w regionie.

Niezwykle pomocnymi w realizacji powyższych zadań będą środki pochodzące z Funduszy Strukturalnych. W latach 2004 – 2006 zadania inwestycyjne będą realizowane w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego dla następujących przedsięwzięć:

1. kompleksowe uzbrojenie terenu pod nowe inwestycje,
2. ochrona środowiska,
3. modernizacja dróg gminnych.

Dodatkowymi źródłami finansowymi będą pożyczki WFOŚ i GW w Łodzi oraz środki budżetu państwa.

Poniżej przedkładamy zadania, które powinny dominować w gminnej strategii inwestycyjnej:

1. Dokończenie wodociągowania gminy w terminie do dnia 31.12.2006r.,
2. Realizacja zadań w ramach programu Unii Europejskiej,
3. Realizacja zadań z zakresu infrastruktury drogowej,
4. Modernizacja wysypiska i oczyszczalni ścieków w Opocznie,
5. Budownictwo socjalne,
6. Modernizacja infrastruktury oświatowej – termomodernizacja, budowa sal gimnastycznych,
7. Renowacja i odbudowa zalewu w Opocznie,
8. Modernizacja strażnic i świetlic wiejskich.

5. Gospodarka komunalna

ELEMENTY GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ

A. Problem nieczystości stałych w mieście – gminie Opoczno

Wśród wielu problemów, jakie w zakresie ochrony środowiska wymagają pilnego rozwiązania, jednym z najważniejszych jest unieszkodliwianie odpadów komunalnych. Składowanie na wysypisko jest najstarszą i do dziś najbardziej rozpowszechnioną metodą unieszkodliwiania odpadów stałych.

Bez względu na przyjętą technologię unieszkodliwiania /spalanie, kompostowanie/, składowanie na wysypisko zawsze występuje albo jako metoda uzupełniająca, albo jako końcowy element pozostałych metod.

Zbiórka odpadów odbywa się poprzez gromadzenie ich w pojemnikach typu KP-7, SM-110, SM-240, SM-1100, a następnie wywożone i składowane na wysypisku zlokalizowanym w Różannie gmina Opoczno.

Właścicielem wysypiska śmieci jest Gmina Opoczno, natomiast administratorem Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Opocznie.

Wysypisko zostało wybudowane w latach 1979-1982. Oddane do użytku w styczniu 1983r. Powierzchnia całkowita wysypiska wynosi 6,57 ha natomiast powierzchnia składowania nieczystości /użytkowa/ wynosi 4,00 ha.

Wokół terenu wysypiska znajduje się strefa ochrony sanitarnej, na którą składają się:

- od strony południowej i wschodniej lasy
- od strony północnej i zachodniej pas zieleni izolacyjnej – użytki rolne

Wokół wysypiska wybudowane są rowy opaskowe służące do odpływu wód opadowych i odcieków z wysypiska. W odległości 120 – 750 m od krańców wysypiska w różnych kierunkach usytuowane są otwory piezometryczne do badania składu chemicznego wód gruntowych, przeprowadzanego systematycznie zgodnie z zaleceniami.

Odpady składowane są w wydzielonych sektorach, a otwarta powierzchnia składowania jest sukcesywnie rekultywowana i przeważająca część terenu porośnięta jest już bujną roślinnością, co w znacznym stopniu minimalizuje ujemne skutki oddziaływania wysypiska na środowisko.

W celu zbiórki odpadów z terenu miasta – gminy wykorzystywane są pojemniki KP-7, SM-110, SM-240 i SM-1100.

Kontenery KP-7 rozmieszczone są na osiedlach mieszkaniowych. Natomiast w gospodarstwach indywidualnych zarówno w mieście jak i terenach wiejskich każde gospodarstwo otrzymuje bezpłatnie jeden pojemnik SM-110 lub SM-240. Wywóz z tych pojemników po podpisaniu stosownej umowy z PGK sp. z o.o. w Opocznie odbywa się co dwa tygodnie. Opłaty za wywóz z tych pojemników kształtują się następująco:

- miasto – 20 zł na kwartał
- tereny wiejskie – 15 zł na kwartał

Takie rozwiązanie wywozu oraz odpłatność sprawia, że mieszkańcy nie wywożą do lasów i rowów a nieczystości trafiają tam gdzie ich miejsce, czyli na składowisko odpadów.

Aktualnie w pojemniki wyposażonych jest 3.891 gospodarstw indywidualnych co stanowi 82,5% wszystkich gospodarstw.

Pozostałe gospodarstwa będą sukcesywnie wyposażane w pojemniki.

Dalszym krokiem w rozwiązywaniu problemu nieczystości stałych jest stopniowe wprowadzenie segregacji odpadów bezpośrednio u ich wytwórcy. Dlatego też począwszy od roku 2005 podjęte zostaną następujące działania.

- gospodarstwa indywidualne zostaną zaopatrzone w kolorowe worki do segregacji odpadów /makulatura, tworzywa sztuczne, szkło, złom/
- na osiedlach mieszkaniowych obok istniejących kontenerów KP-7 rozmieszczone zostaną pojemniki SM-1100 z przeznaczeniem na odpady segregowane.
- odbiór odpadów segregowanych odbywał się będzie bezpłatnie, natomiast nie segregowanych za podwyższoną opłatą.
- rozpropagowanie wśród społeczeństwa w postaci ulotek, pogadanek i broszur wiedzy o środowisku i działających w nim mechanizmach /w szczególności przez szkoły/.

Obowiązujące już przepisy ustawy o ochronie środowiska i ustawy o odpadach stawiają dość duże wymagania w zakresie ochrony środowiska i gospodarowania odpadami.

Dlatego też przystosowując się do tych przepisów należy podjąć następujące działania:

1. Opracowanie i uchwalenie programu ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami termin realizacji do 31 grudnia 2004 roku.
2. Przeprowadzenie modernizacji istniejącego wysypiska śmieci poprzez jego rozbudowę i utworzenie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów.

W skład Zakładu wchodzi:

- sortownia odpadów z linią sortowniczą,
 - kompostowni odpadów,
 - gminny punkt zbiórki odpadów niebezpiecznych,
 - stanowisko demontażu odpadów wielkogabarytowych,
 - punkt gromadzenia odpadów remontowo – budowlanych,
 - składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.
- termin realizacji do 31 grudnia 2009 roku.

3. Zawarcie umów z odpowiednimi zakładami na odbiór posegregowanych odpadów. Szczegółowe działania w tym zakresie będą ustalone w wojewódzkim, powiatowym i gminnym programie gospodarki odpadami.

B. GOSPODARKA LOKALAMI KOMUNALNYMI

W zasobach komunalnych gminy znajduje się obecnie 849 lokali mieszkalnych i 27 lokali użytkowych. Stan zdecydowanej większości lokali jest w złym stanie technicznym. Powoduje to bardzo wysokie koszty utrzymania tych lokali. Ponadto ilość tych lokali jest niewystarczająca dla grupy mieszkańców oczekujących na przydział mieszkania komunalnego.

Aktualnie na przydział mieszkania oczekuje 277 rodzin. W przeważającej większości są to rodziny o niskich dochodach odpowiadającym kryterium przydziału lokalu komunalnego lub socjalnego. Problemu mieszkaniowego nie rozwiąże Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o. w Opocznie, gdyż opłaty za mieszkania wybudowane przez Towarzystwo będą dość wysokie i na ich opłacanie będą mogły sobie pozwolić rodziny o średnich i wysokich dochodach.

Dlatego też, aby poprawić sytuację w zakresie mieszkalnictwa należy:

- podjąć działania w celu wybudowania przez gminę minimum dwóch budynków mieszkalnych odpowiadającym standardom mieszkań komunalnych i socjalnych, w którym mogłyby zamieszkać rodziny o niskich dochodach.
- środki ze sprzedaży mieszkań komunalnych przeznaczyć pod nowe budownictwo komunalne oraz poprawę istniejącego stanu.
- stworzyć jeszcze lepsze warunki do jak największego wykupu mieszkań komunalnych czego efektem będzie zmniejszenie kosztów ich utrzymania.
- systematycznie docieplać budynki celem zmniejszenia strat ciepła.
- wyburzyć budynki przeznaczone do rozbiórki przy ul. 17 - go Stycznia 20, 1-Maja 11, Inowłodzka 20, Targowa 7.

6. Oświata i wychowanie

OSWIATA, WYCHOWANIE, KULTURA, SPORT, TURYSTYKA

Na terenie gminy działa 21 placówek oświatowych prowadzonych przez Urząd Miejski w Opocznie:

– 6 zespołów szkół, w tym:

I. na terenie miasta:

1. Zespół Szkół Samorządowych Nr 1 im. Marii Skłodowskiej - Curie w Opocznie, ul. MC Skłodowskiej 5
 - Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kornela Makuszyńskiego (oddziały I-VI),
 - Gimnazjum Nr 1,
 - Samorządowe Liceum Ogólnokształcące,
 - Samorządowa Zasadnicza Szkoła Zawodowa
2. Zespół Szkół Samorządowych Nr 2 w Opocznie, ul. Inowłodzka 3
 - Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kazimierza Wielkiego (oddziały „O”, I-VI),
 - Gimnazjum Nr 2.
3. Zespół Szkół Samorządowych Nr 3 w Opocznie ul. Armii Krajowej 1

- Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Henryka Sienkiewicza (oddziały I-VI),
- Gimnazjum Nr 3.

II. na terenach wiejskich:

1. Zespół Szkół w Bukowcu Opoczyńskim, Bukowiec Opoczyński
 - Szkoła Podstawowa w Bukowcu Op. (oddziały „O”I-III),
 - Gimnazjum w Bukowcu Op.
2. Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Mroczkowie Gościnnym, Mroczków Gościny 50
 - Szkoła Podstawowa w Mroczkowie Gośc. (oddziały „O”, I-VI),
 - Gimnazjum w Mroczkowie Gośc.
3. Zespół Szkół w Ogonowicach, Ogonowice
 - Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Ogonowicach („O”oddziały I-VI)

– 7 gimnazjów, w tym

miejskie:

1. Gimnazjum Nr 1 w Opocznie,
2. Gimnazjum Nr 2 w Opocznie,
3. Gimnazjum Nr 3 w Opocznie

i wiejskie:

1. Gimnazjum w Bukowcu Opoczyńskim
2. Gimnazjum w Mroczkowie Gościnnym
3. Gimnazjum w Ogonowicach
4. Gimnazjum w Wygnanowie.

– 15 szkół podstawowych:

1. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Kornela Makuszyńskiego w Opocznie (I-VI)
2. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kazimierza Wielkiego w Opocznie („O”,I-VI)
3. Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Henryka Sienkiewicza w Opocznie (I-VI)
4. Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Bielowicach („O”, I-VI)
5. Szkoła Podstawowa w Bukowcu Opoczyńskim („O”, I-III)
6. Szkoła Podstawowa w Dzielnej („O”, I-III)
7. Szkoła Podstawowa w Januszewicach („O”, I-VI)
8. Szkoła Podstawowa w Kraśnicy („O”, I-VI)
9. Szkoła Podstawowa w Kruszewcu („O”, I-III)
10. Publiczna Szkoła Podstawowa w Libiszowie („O”, I-VI)
11. Szkoła Podstawowa Modrzewiu („O”, I-VI)
12. Szkoła Podstawowa w Mroczkowie Gościnnym („O”, I-VI)
13. Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Ogonowicach („O”, I-VI)
14. Szkoła Podstawowa w Sielcu („O”, I-VI)
15. Szkoła Podstawowa w Woli Załącznej („O”, I-III)

– szkoły ponadgimnazjalne (wchodzące w skład Zespołu szkół Samorządowych Nr 1 w Opocznie):

1. Samorządowe Liceum Ogólnokształcące
2. Samorządowa Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

Wykaz uczniów w obwodach szkolnych wg sprawozdań

Rocznik	98	97	96	95	94	93	92	91	90	89	88	87	86	Razem
Placówka	„0”	I	II	III	IV	V	VI	I-G	II-G	III-G	I-Pg	II-Pg	III-Pg	
ZSS1		89	97	88	106	124	174	197	246	261	180	223	150	1935
ZSS2	80	85	77	80	85	116	103	99	104	84				913
ZSS3		101	101	83	88	112	97	158	149	185				1074
SP Bielowice	35	20	17	18	17	24	26							157
ZS Bukowiec(1*)	10	8	7	8				36	39	42				150
SP Dzielna	12	13	9	6										40
SP Januszewice	14	10	12	16	17	13	14							96
SP Kraśnica	4	13	10	11	11	14	17							80
SP Kruszewiec	9	6	7	4										26
SP Libiszów	19	7	13	16	24	25	20							124
SP Modrzew	10	11	13	26	23	23	20							126
ZS Mroczków	12	11	17	14	28	20	42	49	54	61				308
ZS Ogonowice	21	27	20	29	28	33	32	21	20					231
SP Sielec	11	16	9	13	6	13	8							76
SP Wola Zał	18	4	10											32
Gim. Wygnanów (2*)								23	21	20				64
Razem	255	421	419	412	433	517	553	583	633	653	180	223	150	5432

1* obejmuje okręgi SP : Bukowiec Op., Kraśnica, Kruszewiec, Modrzew,

2* obejmuje okręg SP Bielowice

Wykaz dzieci urodzonych w poszczególnych obwodach wg roczników

rocznik	3	2	1	0	99	98	97	96	95	94	93	92	91	90	89	rocznik	Razem 04/05	Razem 05/06	Razem 06/07
placówka																placówka			
ZSS1	92	91	92	89	102	70	103	103	86	96	97	132	140	153	159	ZSS1 (4)	1227	1166	1093
ZSS2	82	72	84	80	78	88	72	96	80	105	105	106	115	137	127	ZSS2 (6)	1089	1036	979
ZSS3	52	62	63	66	69	64	73	81	78	76	92	95	109	101	135	ZSS3 (5)	953	890	849
Bielowice	26	22	24	24	25	25	21	16	17	17	25	25				Bielowice (2)	146	146	145
Bukowiec(1)	11	9	3	3	11	8	8	7	9	8	12	7	14	10	12	Bukowiec(1)	182	178	166
Dzielna	10	10	8	6	12	11	17	10	13	12	14	13	13	19	19	Dzielna	51	50	46
Januszewice	8	12	10	14	12	10	11	11	14	14	15	16	15	21	13	Januszewice	91	87	86
Kraśnica	10	11	8	9	12	6	12	11	12	11	14	16	9	13	21	Kraśnica (7)	102	96	92
Kruszewiec	9	7	5	7	2	8	7	6	7	6	5	9	10	7	6	Kruszewiec	28	23	24
Libiszów	18	15	17	23	16	16	14	17	20	27	27	26	22	36	30	Libiszów	147	137	133
Modrzew	9	10	10	11	9	11	11	10	20	15	9	15	16	18	14	Modrzew (8)	118	114	111
Mroczków	11	9	15	13	23	15	12	20	16	20	19	31	27	22	25	Mroczków (3)	354	332	311
Ogonowice	18	19	24	26	31	33	34	27	32	29	36	36	32	38	25	Ogonowice	322	328	316
Sielec	12	11	3	18	11	8	14	10	10	10	13	11	16	16	25	Sielec	76	76	81
Wola Zał	6	5	8	10	7	8	9	9	4	9	3	8	21	9	8	Wola Zał	30	33	34
Wygnanów (2)*													26	22	23	Wygnanów (2)	71	73	76
Razem	374	365	374	399	420	381	418	434	418	455	486	546	585	622	642	Razem	4987	4765	4542

*obwód Wygnanów: 11 11 16 15 11 9 11 9 11 9 6 5 10 9 8 10

(1)- obejmuje obwody :SP Kraśnica, SP Kruszewiec, SP Modrzew

(2)- dane łączne dla obwodów SP Bielowice i Gim. Wygnanów

(3)- SP Mroczków obejmuje obwody: SP Dzielna, SP Sielec; SP Mroczków obejmuje kl. IV-VI SP Dzielna

(4)- Gim. 1 obejmuje obwód SP Libiszów

(5)- Gim. 3 obejmuje obwód SP Januszewice

(6)- Gim. 2 obejmuje obwód SP Wola Zał.

(7)- obejmuje obwód SP Kruszewiec (kl. IV-VI)

(8)- obejmuje obwód SP Bukowiec (kl. IV-VI)

Na terenie gminy funkcjonuje 5 przedszkoli:

1. Przedszkole Nr 2 w Opocznie
2. Przedszkole Nr 4 w Opocznie
3. Przedszkole Nr 5 w Opocznie
4. Przedszkole Nr 6 „Zielona Dolinka” w Opocznie
5. Przedszkole Nr 8 w Opocznie

Liczba wychowanków w przedszkolach wg sprawozdań

Nazwa	2002	2001	2000	1999	1998	1997	Razem
P 2		6	11	17	21	1	56
P 4		13	24	35	35		107
P 5		20	34	32	34		120
P 6	12	13	30	32	28		115
P 8	4	13	28	51	54	1	151
Razem							549

Z analizy ilości dzieci zameldowanych na terenie gminy Opoczno a ilością dzieci uczących się w placówkach podległych Urzędowi Miejskiemu w Opocznie należy zauważyć, iż są rezerwy które przy zaangażowaniu środków w nowoczesne środki dydaktyczne, fachową kadrę pedagogiczną, wszechstronną bazę zabezpieczającą wymagania współczesnych czasów, mogą rozwijać placówki oświatowo podległe Urzędowi Miejskiemu w Opocznie.

Istotnym wskaźnikiem przyszłościowych rozwiązań i podejmowanych decyzji jest liczba urodzeń, a szczególnie, liczba dzieci zameldowanych na terenie naszej gminy. Liczby te zobowiązują nas do perspektywicznego spojrzenia na nasze placówki oraz działania, jakie musimy podjąć, które zabezpieczą ich dalsze funkcjonowanie a także pracę dla nauczycieli i wychowawców.

Biorąc pod uwagę strukturę wiekową należy zauważyć zmniejszającą się liczbę absolwentów, przez co w przyszłości wystąpi konieczność likwidacji oddziałów, a przez to powstanie problem bezrobocia wśród nauczycieli. Znaczną liczbę stanowi młodzież spoza terenu gminy, co jest istotnym wzmocnieniem budżetów placówek przez wpływającą subwencję oświatową.

W roku szkolnym 2003/2004 do szkół i przedszkoli podlegających Gminie Opoczno uczęszczało 6137 uczniów /562 w przedszkolach/, w 238 oddziałach /razem z „O”/. W roku szkolnym 2004/2005 uczęszcza 5981 uczniów /w tym 549 w przedszkolach/ w 239 oddziałach /łącznie z „O”/.

Sieć placówek funkcjonujących na terenie Gminy Opoczno uzupełniają placówki podległe Starostwu Powiatowemu w Opocznie:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących / 26-300 Opoczno, ul. Żeromskiego 3,
 - Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego
 - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych
 - Liceum Profilowane
2. Powiatowy Ośrodek Metodyczny i Kształcenia Ustawicznego w Opocznie, 26- 300 Opoczno ul. Armii Krajowej 2.
3. Zespół Szkół Specjalnych w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 61

- Szkoła Podstawowa Specjalna
 - Gimnazjum Specjalne
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Stanisława Staszica w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Wojciecha Kossaka 1a
- Liceum Ogólnokształcące
 - Technikum Ekonomiczne
 - Technikum Handlowe
 - Technikum Ceramiczne
 - Technikum Elektryczne
 - Liceum Zawodowe
 - Liceum Profilowane
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa
 - Technikum Mechaniczne dla Dorosłych
 - Technikum Handlowe dla Dorosłych
5. Zespół Szkół Rolniczych w Mroczkowie Gościnnym., 26-300 Opoczno, Mroczków Gościnnie.
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa
 - Technikum Mechanizacji Rolnictwa
 - Liceum Profilowane
 - Zaoczne Technikum Mechaniczne dla Dorosłych
 - Technikum Mechaniczne
 - Technikum Rolnicze
 - Technikum Agrobiznesu

oraz szkoły i placówki wpisane do ewidencji niepublicznych szkół i placówek- prowadzonej przez Starostę Opoczyńskiego /stan na 1.09.2004 r./:

1. Zaoczna Prywatna Policealna Szkoła Zawodowa dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
2. Prywatne Zaoczne Technikum Fryzjerskie dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a,
3. Prywatna Zasadnicza Szkoła Zawodowa, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
4. Prywatne Technikum Mechaniczne dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
5. Prywatne Liceum Profilowane, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
6. Prywatne Liceum Ogólnokształcące, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
7. Prywatne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
8. Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, 26- 300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
9. Prywatne Technikum Uzupełniające dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
10. Prywatne Technikum Elektryczne dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
11. Prywatne Technikum Budowlane dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a

12. Centrum Kształcenia Ustawicznego w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
13. Prywatne Zaoczne Technikum Gastronomiczne dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Inowłodzka 3
14. Zaoczne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Łodzi z siedzibą w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 9a
15. Liceum ogólnokształcące Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Łodzi z siedzibą w Opocznie, ul. Piotrkowska 9a
16. Zasadnicza Szkoła Zawodowa Niepubliczna Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Łodzi z Siedzibą w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 9a
17. Zaoczne Technikum Uzupełniające Odzieżowe Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Łodzi z siedzibą w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 9a
18. Ośrodek Kształcenia Zawodowego Nr 18, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 9a
19. Zaoczne Technikum Uzupełniające Budowlane Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Łodzi z siedzibą w Opocznie, 26- 300 Opoczno, ul. Piotrkowska 9a
20. Prywatne Technikum Mechaniczne dla Dorosłych, Mroczków Gościny 8, 26-300 Opoczno
21. Prywatne Technikum Uzupełniające w Mroczkowie Gościnnym, Mroczków Gośc. 8, 26-300 Opoczno
22. Prywatne Policealne Studium dla Dorosłych w Mroczkowie Gościnnym, Mroczków Gościny 8, 26-300 Opoczno
23. Ośrodek Szkolenia BHP i Innych Szkoleń Doskonalących – B&R, 26-300 Opoczno, ul. Mikołaja Kopernika 5/31
24. Ośrodek Szkolenia w Zakresie Higieny Szkolnej, pl. Kościuszki 9
25. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Armii Krajowej 1
26. Szkoła Języków Obcych, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 104
27. Świetlica Środowiskowa PKPS, 26-300 Opoczno, ul. Jana Kilińskiego 7
28. Centrum Informatyki w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Żeromskiego 3
29. Prywatne Zaoczne Policealne Studium Administracyjno-Prawne, 26-300 Opoczno, ul. M.C.Skłodowskiej 5
30. O.K. Centrum Języków Obcych sp. z o.o., 26-300 Opoczno, ul. M.C.Skłodowskiej 5
31. Ośrodek Szkoleniowy "A.T." s. c., 26-300 Opoczno, ul. Kościelna 1
32. Ośrodek Oświatowo-Wychowawczy "Bartek", 26-300 Opoczno, ul. Biernackiego 4
33. Prywatna Szkoła Języków Obcych „Linguist”, 26- 300 Opoczno, ul. Wyszyńskiego 2a
34. Prywatna Szkoła Języków Obcych „Big Ben”, 26-300 Opoczno, pl. Kilińskiego 23

Sieć szkół jest wystarczająca. Niektóre obiekty wymagają jednak znacznych nakładów na zapewnienie standardów związanych z wyposażeniem w sale gimnastyczne, boiska, sale komputerowe oraz organizację dowozu dzieci.

Na terenie gminy działają liczne placówki kulturalne:

1. Miejski Dom Kultury w Opocznie, któremu podlega:

- 8 świetlic wiejskich (Bukowiec Opoczyński, Bielowice, Modrzew, Kraszków, Różanna, Mroczków Duży, Januszewice, Stuzno),
- 13 Kół Gospodyń Wiejskich (Bukowiec Opoczyński, Brzustówek, Modrzew, Bielowice, Wygnanów, Sitowa, Kraśnica, Kraszków, Mroczków Gościnny, Dzielna, Ogonowice, Różanna, Ostrów).
- Orkiestra Miejska
- Zespół Taneczny „TICO”

2. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Opocznie oraz

- 4 biblioteki – filie wiejskie MiPBP (Libiszów, Kraszków, Bukowiec Opoczyński, Ogonowice) oraz biblioteki w szkołach,

3. Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna w Opocznie,

4. Muzeum Regionalne w Opocznie,

5. Stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie „Civitas Christiana” oddz. w Opocznie
- Towarzystwo Przyjaźni Polsko - Węgierskiej koło terenowe w Opocznie
- Towarzystwo Krzewienia Kultury Świeckiej Zarząd Powiatowy w Opocznie
- Polska Sekcja Międzynarodowego Stowarzyszenia Wychowania Muzycznego Koło w Opocznie
- Polskie Towarzystwo Ludoznawcze Oddział Miejski w Opocznie
- Towarzystwo Przyjaźni Polsko- Bułgarskiej oddz. w Opocznie
- Związek kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych oddz. w Opocznie
- Towarzystwo Wiedzy Powszechnej Zarząd Powiatowy w Opocznie
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miasta i Gminy w Opocznie
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów oddz. miejsko - gminny w Opocznie
- Towarzystwo Rozwoju Rodziny oddz. W Opocznie
- Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze Zarząd Oddziału w Opocznie
- Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca im. Oskara Kolberga w Opocznie
- Liga Ochrony Przyrody oddz. w Opocznie
- Liga Kobiet Polskich oddz. W Opocznie
- Polski Związek Niewidomych Koło Powiatowe w Opocznie
- Towarzystwo Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” opoczyński oddz. terenowy z/s w Opocznie
- Towarzystwo Przyjaciół Zwierząt w Opocznie
- Opoczyńskie Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „OSGA” w Opocznie
- Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U” oddz. terenowy w Opocznie
- Stowarzyszenie „Pokolenia” w Opocznie
- Stowarzyszenie Miłośników i Zbieraczy Pamiątek Oręża Polskiego „Żołnierz” w Opocznie
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ognisk Artystycznych w Opocznie
- Abstynenckie Stowarzyszenie Klubu Wzajemnej Pomocy „Opoka” w Opocznie
- Towarzystwo Św. Brata Alberta w Opocznie
- Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Osób Niepełnosprawnych w Opocznie
- Bielowickie Stowarzyszenie Twórców i Przyjaciół Kultury Ludowej w Bielowicach
- Opoczyńskie Stowarzyszenie Przyjaciół Kultury Regionalnej w Opocznie
- Katolickie Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Inicjatyw Edukacyjnych i Wychowawczych w Opocznie

- Polski Komitet Światowej Organizacji Wychowania Przedszkolnego oddz. terenowy w Opocznie

Kultura, sport, turystyka

Na terenie gminy Opoczno działają liczne placówki kulturalne w tym:

- Miejski Dom Kultury w Opocznie
- 8 świetlic / w Bukowcu Op., Bielowicach, Modrzewiu, Kraszkowie, Różannie, Mroczkowie Dużym, Stuznie, Sitowej/.
- Biblioteka Miejska i Powiatowa w Opocznie
- Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna w Opocznie
- Muzeum Regionalne w Opocznie
- 4 biblioteki - filie wiejskie / Libiszów, Kraszków, Bukowiec Op., Ogonowice / oraz biblioteki w szkołach
- Stowarzyszenia i Koła Gospodyń / Bielowice, Modrzew, Bukowiec Op., Wygnanów, Sitowa/

Głównymi zadaniami tych placówek jest dbanie o rozwój i podtrzymywanie tradycji swojego regionu. Jednak kształtowanie świadomości regionalnej, obejmującej terytorium gminy, powiatu, województwa jest procesem długotrwałym wymagającym zintegrowanych oddziaływań na różne sfery życia człowieka. Jedną z podstawowych form takiego oddziaływania jest wychowanie przez edukację o charakterze regionalnym. Dotyczy to dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Podnoszenie poziomu wykształcenia, zmiany kierunków wykształcenia są procesami o tendencjach wzrostowych. Wymaga to wspomagania jakościowego rozwoju szkolnictwa, dostosowaniu kierunków kształcenia do potrzeb rozwijającej się gospodarki w gminie i w regionie. Istotnym czynnikiem musi być współpraca ościennych gmin i powiatów. Racjonalny rozwój sieci szkół i placówek kultury zapewni lokalnym społecznościom optymalne i wszechstronne warunki rozwoju.

Obok placówek upowszechniania kultury na terenie gminy funkcjonuje cały szereg instytucji związanych ze sportem. Są to :

- kluby sportowe posiadające osobowość prawną
- uczniowskie kluby sportowe funkcjonujące przy szkołach podstawowych i średnich
- kluby sportowe, zrzeszenia ludowe i towarzystwa sportowe

W 2004 r. na terenie miasta i gminy Opoczno działało 25 klubów i 8 organizacji sportowo – turystycznych i rekreacyjnych finansowanych z budżetu gminy w dziale kultura fizyczna i sport.

Są to:

1. Klub Sportowy „Ceramika” Opoczno – piłka nożna.
2. Ludowy Klub Sportowy „OPTEX – SCOTT” – kolarstwo.
3. Ludowy Klub Sportowy „Opocznianka” – podnoszenie ciężarów i szachy.
4. Ludowy Klub Sportowy „Opoka” – ju-jitsu, piłka koszykowa, piłka nożna, tenis stołowy.
5. Zakładowy Ludowy Klub Sportowy „WOY” Bukowiec Op. – piłka nożna.
6. Ludowy Klub Sportowy „Leśnik” Sitowa – piłka nożna.
7. Ludowy Klub Sportowy Dzielna – piłka nożna.
8. Ludowy Klub Sportowy „Blask” Bielowice – piłka nożna.
9. Ludowy Klub Sportowy Mroczków – piłka nożna
10. Ludowy Klub Sportowy „Unia” Wygnanów – piłka nożna

11. **Opoczyńskie Towarzystwo Sportowe Gorzałków – piłka nożna**
12. **Szkolny Klub Sportowy „Jedynka” – piłka nożna, koszykowa, siatkowa, la.**
13. **Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka” – piłka nożna**
14. **Szkolny Klub Sportowy „Trójka” – piłka nożna, koszykowa, siatkowa, la.**
15. **Szkolny Klub Sportowy „Młodzik” w Mroczkowie Gość. – la.**
16. **Uczniowski Klub Sportowy w Bukowcu Opoczyńskim – piłka nożna.**
17. **Uczniowski Klub Sportowy w Libszowie – gry zespołowe, tenis stołowy, la.**
18. **Uczniowski Klub Sportowy „Legia” w Dzielnej – piłka nożna, siatkowa, la.**
19. **Uczniowski Klub Sportowy w Bielowicach–tenis stołowy, piłka nożna, la.**
20. **Uczniowski Klub Sportowy „Żak” Sielec – piłka nożna, tenis stołowy.**
21. **Uczniowski Klub Sportowy w Ogonowicach – piłka nożna.**
22. **Uczniowski Klub Sportowy Mroczków – piłka nożna**
23. **Uczniowski Klub Sportowy Januszewice – piłka nożna, la**
24. **Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy przy ZSPr. – 10 dyscyplin w tym taekwoondo,**
25. **Szkolny Klub Krajoznawczo – Turystyczny przy ZSS nr 3**

o r a z

1. **Rada Miejsko-Gminna Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Opocznie.**
2. **Zarząd Miejsko-Gminny Szkolnego Związku Sportowego w Opocznie.**
3. **Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej w Opocznie.**
4. **Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Ceemka” w Idzikowicach.**
5. **Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Opocznie.**
6. **Ludowy Zespół Sportowy w Różannie.**
7. **Ludowy Zespół Sportowy Ostrów**
8. **Ludowy Zespół Sportowy „Iskra” Kruszewiec.**

Klub Sportowy „Ceramika” Opoczno jest klubem piłkarskim. Aktualnie nie prowadzi działalności statutowej. W myśl porozumienia gmina Opoczno ponosi koszty utrzymania obiektu sportowego.

Ludowy Klub Sportowy „Optex – Scott” jest klubem specjalizującym się w kolarstwie górskim – MTB i przełajowym. Finansowany jest przez Optex S.A., Radę Wojewódzką LZS w Łodzi, gminę Opoczno. LKS „Optex – Scott” wspierają również firmy rowerowe „Scott” i „Shimano”

Aktualnie w sekcjach trenują kolarze w następujących kategoriach wiekowych: młodzik, junior młodszy, junior, młodzieżowiec i senior. Od wielu lat jest czołowym klubem w Polsce, zdobywa wiele tytułów MP.

W **Ludowym Klubie Sportowym „Opocznianka”** uprawia się podnoszenie ciężarów i szachy. Ludowy Klub Sportowy finansowany jest ze środków budżetu gminy i przez Radę Wojewódzką LZS w Łodzi. Zawodnicy tego Klubu biorą udział w II lidze prowadzonej przez Polski Związek Podnoszenia Ciężarów.

Ludowy Klub Sportowy „Opoka” dokonał zmiany Statutu i nazwy oraz rozszerzył swoją działalność. Oprócz dotychczasowej, tj. szkolenia dzieci i młodzieży w zakresie samoobrony ju – jitsu, rozpoczął pracę w sekcjach koszykarskiej i tenisowej.

Zakładowy Ludowy Klub Sportowy „WOY” w Bukowcu Op. istnieje od 1995r. Jest klubem jednosekcyjnym. Strategicznym sponsorem Klubu jest Zakład Usługowo – Handlowy „WOY” w Bukowcu Opoczyńskim. Dofinansowany jest również z budżetu gminy.

Klub posiada następujące drużyny,

- seniorów – w IV lidze
- juniorów starszych – w lidze makroregionu centralnego
- juniorów młodszych – w lidze makroregionu centralnego
- trampkarzy-gr. „Michałowicz” – w lidze makroregionu centralnego
- trampkarzy-gr. „Kuchar” – w lidze makroregionu centralnego
- trampkarzy-grupa „Górski – w lidze okręgowej

Ludowy Zespół Sportowy „Sparta” Ostrów - klub piłkarski biorący udział w rozgrywkach klasy „A”.

Ludowy Klub Sportowy „Leśnik” Sitowa - klub piłkarski – występuje w klasie „B”. Patronat nad nim sprawuje Nadleśnictwo Opoczno z siedzibą w Sitowej.

Ludowy Klub Sportowy Dzielna występuje w klasie „B”.

Ludowy Klub Sportowy „Blask” Bielowice to nie tylko klub piłkarski występujący w klasie „B”, ale również stowarzyszenie sportowe, które organizuje wiele imprez środowiskowych.

Ludowy Klub Sportowy w Mroczkowie powstał w 1985r. W klubie działa sekcja piłki nożnej i bierze udział w rozgrywkach klasy „B”.

Ludowy Klub Sportowy „Unia” w Wygnanowie podobnie jak poprzednie występuje w piłkarskiej klasie „B” i podobnie jak Mroczków zajmuje dalsze miejsce w tabeli.

Kolejnymi drużynami występującymi w omawianej klasie rozgrywek są **OTS Gorzalków i LZS Różanna**. Są to drużyny, które powstały w 2001 roku.

Zaletą tych drużyn jest to, że aktywizują środowiska w którym działają i dają możliwość udziału w zawodach sportowych młodym ludziom i wychowują młodzież podatną na patologię.

Międzyszkolne, Szkolne i Uczniowskie Kluby Sportowe działają bardzo prężnie w środowiskach lokalnych jak i poza nimi. Różnorodność form i zajęć prowadzonych w sekcjach klubów pozwoliła objąć bardzo liczne grupy uczniów wszystkich typów szkół funkcjonujących w ramach tych szkół. Szereg imprez, rozgrywek wewnątrz szkolnych, dała możliwość wielu uczniom do samorealizacji, doskonalenia swych umiejętności, sprawdzenia się w sportowej rywalizacji, kulturalnego odbioru widowiska sportowego czy po prostu przyjemnego spędzenia wolnego czasu. Wszystkie SKS i UKS z chwilą zarejestrowania się otrzymały od Polskich Związków Sportowych niezbędny, podstawowy sprzęt sportowy dla wytypowanych przez siebie 2 dyscyplin sportowych.

Godnym podkreślenia jest powołanie kilku niekonwencjonalnych dyscyplin sportowych przy **MUKS** działającym przy ZSP w Opocznie. Są to również m.in.: bilard, kręgarstwo, pływanie, narciarstwo alpejskie i kulturystyka.

Zarząd Miejsko - Gminny Szkolnego Związku Sportowego w Opocznie w ramach Igrzysk Młodzieży Szkolnej i Gimnazjady organizuje wiele imprez wynikających z kalendarza Zarządu Głównego SZS. Zorganizuje imprezy gminnych w następujących dyscyplinach: Indywidualne biegi przełajowe, tenis stołowy, piłka siatkowa, piłka koszykowa, piłka ręczna, piłka nożna, sztafetowe biegi przełajowe, szkolna liga L.A. i czwórbój L.A.

Rada Miejsko – Gminna Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Opocznie jest organizacją działającą w środowisku wiejskim, ale organizującą również imprezy sportowe dla dzieci i młodzieży Opoczna. Jest czołową organizacją w województwie łódzkim.

Przeprowadziła 13 imprez sportowo – rekreacyjnych. Do ważniejszych zaliczyć należy Gminne Igrzyska Szkół Wiejskich, Igrzyska Gimnazjów, czy I, II, III i IV ligę w halowej piłce nożnej im. Jana Zakrzewskiego.

Poza tym, wspólnie z RP LZS, przeprowadza imprezy o randze wojewódzkiej tj. Mistrzostwa województwa w plażowej piłce siatkowej, Wojewódzki turniej „Piłkarska kadra czeka”.

Do wyróżniających się ogniw zaliczyć należy **LKS Bielowice**, a wśród klubów **ZLKS WOY Bukowiec Op.**

Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej w Opocznie to organizacja, która preferuje piłkę siatkową w tym również plażową oraz brydż sportowy.

Poza tym uczestniczy w rozgrywkach piłki nożnej, finansuje udział biegaczy w wielu imprezach ponad gminnych. Jest organizatorem wielu turniejów w piłce siatkowej czy też turniej brydża sportowego. Tradycyjnie 1 Maja organizuje na boisku osiedlowym, turniej piłki siatkowej z udziałem drużyn przyjezdnych oraz mecz piłki nożnej z radnymi Rady Miejskiej i Powiatu.

Od 2000 roku organizowany jest turniej piłki siatkowej im. Jana Zakrzewskiego.

Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Ceemka” Idzikowice to organizacja działająca w środowisku kolejarskim. Zorganizowali 6 imprez z funduszy Gminy: organizacja Dnia Dziecka w Treście, Rajd rowerowy na Słowację, Turniej piłkarski na osiedlu kolejarskim, w którym startowało 16 drużyn, Mistrzostwa Opoczna w brydżu sportowym, Mistrzostwa Opoczna w kręglach oraz XI Bieg Sylwestrowy w Idzikowicach i 11 imprez z funduszy własnych.

Zarząd Oddziału Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego w Opocznie organizuje konkurs „Poznajmy Ojcowiznę”, rajd mjr Hubala, wycieczki do Krakowa, rajd pieszy do Sielpi, objazdy krajoznawcze po ziemi opoczyńskiej, uczestniczył w wielu imprezach ponadgminnych m.in. turyści biorą udział w Centralnym Zlocie Młodzieży „Palmiry2002”. W tym Zlocie również zdobywali punkty na Odznakę Turystyki Pieszej. Członkowie Towarzystwa czynnie uczestniczą w świętach państwowych i patriotyczno – kombatantkich.

Biorąc pod uwagę ilość boisk trawiastych, boisk o nawierzchni bitumicznej, sal do gier zespołowych, stadionów i ich rozmieszczenie na terenie gminy, należy podjąć działania dla racjonalnego rozmieszczenia następnych inwestycji sportowych, które pozwolą na łatwiejszy dostęp do nich dzieci, młodzieży i mieszkańców z innych regionów gminy Opoczno. Planuje się budowę kolejnych sal gimnastycznych oraz modernizację boisk przy szkołach.

Istotnym problemem inwestycyjnym jest budowa Miejskiego stadionu LA. Likwidacja urządzeń na obecnym stadionie piłkarskim „Ceramiki” Opoczno uniemożliwia rozwój sportów indywidualnych w konkurencjach lekkoatletycznych oraz nie daje możliwości wykorzystania stadionu dla celów rekreacyjnych czy międzyszkolnych zawodów, co jest motywacją aby podjąć tę inwestycję w latach 2005 – 2006. Realizacja tego zadania pozwoli uczniom i wszystkim chętnym do uprawiania sportów indywidualnych, da możliwość spędzenia wolnego czasu oraz samodoskonalenia się w rozwoju fizycznym.

Na terenie gminy Opoczno i w sąsiednich gminach istnieje baza turystyczna i zabytki kultury które mogą być atrakcją turystyczno - rekreacyjną:

Baseny – 1 –kryty, ul. Biernackiego 4

Korty tenisowe otwarte - 2

1 – Zespół Szkół Samorządowych Nr 1 w Opocznie

1 – Firma Optex S.A.

Strzelnica – 1

1 – Klub Sportowy „Ceramika” Opoczno

Hotele – 4

- „Hotel Opoczyński” – Opoczno ul. Graniczna 7 – 20 miejsc
- Restauracja i hotel – „Sawana” – Opoczno ul. Piotrkowska 61 – 19 miejsc
- Restauracja i hotel „Park” – Opoczno ul. Kolberga – 28 miejsc
- Usługi noclegowe – Opoczno ul. Graniczna 8 – 4 miejsca

Akweny wodne –

Opoczno – zbiornik wodny przy ul. 17 Stycznia w Opocznie

dopływ z rzeki Drzewiczki, odpływ do rzeki Wąglanki, powierzchnia – 6.06 ha
użytkownik – Polski Związek Wędkarski.

Miedzna Murowana - zbiornik wodny / retencyjny / – pow. żeglarstwo, rybołówstwo
/ gmina Białaczów, Żarnów /

Miedzna Murowana - Stanica Harcerska - pokoje noclegowe, pole namiotowe,
sala konferencyjna /letnia /, kuchnia, sanitariaty

Tresta - pole campingowo-biwakowe /1000m², świetlica, kuchnia, zaplecze sanitarne,
zalew Sulejowski- żeglarstwo, sporty wodne

Drzewica - zbiornik rekreacyjno- retencyjny, wędkarstwo, tor dla kajakarstwa górskiego

Zabytki kultury:

- Kościół p.w. św. Bartłomieja – ul. Kościelna w Opocznie zespół 3 budynków, powstał XIV wiek. Kościół murowany, restaurowany w 1850r.. gruntownie rozbudowany w 1934 – 1939r. Stan techniczny – bardzo dobry. Użytkownik – Parafia Rzymsko – Katolicka.
- Dzwonnica – ul. Kościelna w Opocznie powstała w I połowie XIX w., murowana na rzucie kwadratu, dach namiotowy, dwukondygnacyjna o ścianach baliowanych. Stan – bardzo dobry.
- Plebania – ul. Kościelna w Opocznie powstała w 1622 r., murowana, piętrowa, na rzucie dwóch prostokątów, nad wejściem dwie płyty kamienne z I poł. XVII w. I druga z kartuszem herbu Wazów. Stan – dobry.
- Kościół p.w. św. Marii Magdaleny – ul. Moniuszki w Opocznie powstał w XVIII w., drewniany z drewna sosnowego i modrzewiowego, konstrukcja zrębowa, oszalowany, orientowany. Restaurowany przed 1913 r. Stan techniczny – dobry. Użytkownik – Parafia Rzymsko – Katolicka.
- Dawna Synagoga – ul. Janasa w Opocznie powstała w XVIII w., murowana na planie prostokątnym, orientowana. W czasie II wojny światowej – getto, w latach 1942 – 54 magazyn zbożowy, później kino Tęcza. Stan techniczny – zły /zniszczona/.
- Zamek – Pl. Zamkowy w Opocznie powstał w XIV w., murowany zniszczony w XVI w., zburzony w 1655r., odbudowany w 1874r., restaurowany w 1921 r. w stylu neorenesansowym, zbudowany na nieregularnym rzucie poziomym, złożony z dwóch skrzydeł, piętrowy. Stan – dobry. Użytkownik – Muzeum Regionalne.
- Dom Esterki – Plac Kościuszki w Opocznie powstał w XIV w., w I połowie XIX w. w ruinie, odbudowany w 1893 r., restaurowany w 1927 r. Murowany, jednopiętrowy. Stan dobry, użytkownik – Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Opocznie.
- Dawna zbrojownia – Plac Kościuszki 20 Czas powstania XIV w., Pierwotny budynek z czasów Kazimierza Wielkiego o sklepieniu kolebkowym, na początku XX w. powiększony o jedno piętro. Stan dobry, użytkownik – Urząd Miejski w Opocznie.
- Dwór „Starostwo” – ul. Parkowa. Wybudowany na przełomie XVII/XVIII w. murowany, parterowy, podpiwniczony, dach czterospadowy łamany. Stan dobry.
- Zabytkowe kamieniczki – Plac Kościuszki w Opocznie

Dom nr 6 – murowany z XIX w.

Dom nr 7 – murowany z XVIII w.

Dom nr 8 – murowany z XVII w.

Dom nr 15 – murowany z XIX w.

- Pałacyk – ul. Staromiejska 6 Parterowy, wybudowany w 1912 r. przez firmę „Dziewulski i Lange” Stan dobry, właściciel – Urząd Miejski w Opocznie.
- Kościół p.w. św. Wojciecha –Kraśnica Wybudowany w 1904r., murowany, neogotycki, restaurowany w 1957r. Stan dobry. Właściciel – Parafia Rzymsko – Katolicka.
- Kościół p.w. św. Mikołaja w Libiszowie. Wybudowana w 1910 –20 r., styl neogotycki, sklepienie gotyckie gwiaździste. Stan dobry. Właściciel Parafia Rzymsko –Katolicka.
- Kościół p.w. św. Barbary w Sołku. Wybudowany w 1675r. drewniano – murowany, orientowany, konstrukcja zrębowa, oszalowany, dachy dwuspadowe. Stan dobry. Własność – Parafia Rzymsko – Katolicka.

Kompleksy przyrody atrakcyjne do wypoczynku - 1

- lasy w Sitowej położone nad rzeką Drzewiczką – wypoczynek weekendowy w okresie letnim.

Biorąc pod uwagę potrzebę rozwoju turystyki na naszym terenie, jako jedną z możliwości poprawy sytuacji finansowej dla biednych i bezrobotnych, zwiększenie ilości miejsc pracy, należy także stan bazy kulturalnej, sportowej, turystycznej, zabytki, wykorzystywać do promocji terenu gminy przez:

- rozwój sieci gospodarstw agroturystycznych, wspieranie rozpoczynających działalność
- opracowanie szlaków turystycznych, oznakowanie zabytków architektury i pomników przyrody, rozpowszechnienie systemu planów i map turystycznych na terenie miasta i gminy
- budowę i wyposażenie parkingów przydrożnych, zajazdów z zapleczem sanitarnym, gastronomicznym
- wspólnie z ościennymi gminami udostępnić zbiorniki wodne z zapleczem jako kąpieliska dla wypoczywających,
- budowę zbiornika rekreacyjnego z zapleczem w Sitowej,
- tworzenie bazy miejsc noclegowych /w prywatnych domach/, sieci pól namiotowych
- szkolenie przewodników dla wycieczek i turystów indywidualnych po terenie gminy i powiatu opoczyńskiego,
- opracowanie systemu zbierania i rozpowszechniania informacji o aktualnej sytuacji noclegowej, możliwościach wyżywieniowych poszczególnych restauracji, barów i zajazdów,
- wykorzystywanie internetu oraz Punktu Informacji Turystycznej dla szerokiej akcji reklamowej i promocyjnej.
- zorganizowanie sieci wypożyczalni sprzętu sportowego i turystycznego

VI. Strategia dla wybranych obszarów

Strategia dla obszarów miejskich.

1. Budowa mieszkań socjalnych.
2. Tworzenie warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego.
3. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości
4. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej.
5. Pozyskiwanie gruntów w celu tworzenia gminnych zasobów nieruchomości.

6. Poprawa układu komunikacyjnego miasta.
7. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego.
8. Ustalenie lokalizacji nowego cmentarza.

Strategia dla obszarów wiejskich.

1. Sukcesywne opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zabezpieczające tereny pod budownictwo mieszkaniowe, działalność gospodarczą, zabudowę letniskową i rekreacyjną oraz wydzielające nowe tereny przeznaczone do zalesienia.
2. Ukierunkowywanie planów na koncentrację zabudowy mieszkaniowej.
3. Propagowanie i wspomaganie restrukturyzacji rolnictwa przez:
 - a/ scalanie i wymianę gruntów rolnych w celu stworzenia korzystniejszych warunków gospodarowania,
 - b/ wspieranie rozwoju przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych,
 - c/ zmiany w strukturze gospodarstw rolnych, kierunkowanie produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz rozwój rolnictwa ekologicznego z uwzględnieniem produkcji roślin stanowiących źródła energii odnawialnej,
 - d/ zwiększenie efektywności ekonomicznej gospodarstw rolnych,
 - e/ poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych,
 - f/ rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej terenów wiejskich,
 - g/ rozwój agroturystyki ,
 - i/ prowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej oraz szkoleń dla rolników o możliwościach korzystania ze wsparcia finansowego w ramach przygotowywanych Sektorowych Programów Operacyjnych.

VII. Strategia w aspekcie wybranych problemów

Określenie perspektyw rolnictwa i priorytetowych kierunków rozwoju

1. Rolnictwo ekologiczne oraz produkcja owoców i warzyw szansą rozwoju dla małych gospodarstw.

Rolnictwo ekologiczne to sposób gospodarowania, który wykorzystuje możliwości przyrody, zapewnia trwałą żyzność gleby i zdrowotność roślin i zwierząt. Jest to system gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej z zastosowaniem naturalnych środków produkcji. Dzięki wykluczeniu pestycydów i nawozów syntetycznych (przemysłowo „sztucznych”) rolnictwo ekologiczne nie powoduje zanieczyszczenia gleby i wód gruntowych, ogranicza wypłukiwanie składników pokarmowych z gleby, sprzyja rozwojowi życia w glebie, wytwarza żywność wysokiej jakości, cenioną przez konsumentów. Zadaniem rolnictwa ekologicznego jest produkcja żywności o wysokich parametrach jakościowych, w zrównoważonym środowisku przyrodniczym, w którym skażenie nie przekracza przyjętych norm, a technologie produkcyjne degradujące środowisko nie mogą mieć zastosowania.

Po integracji Polski z UE, produkcja ekologiczna jest szansą wielu mniejszych, nie specjalistycznych gospodarstw. Można także spodziewać się, że w miarę wzrostu zamożności społeczeństwa będzie wzrastał krajowy popyt na produkty ekologiczne. Produkty te oznakowane mianem „produkt rolnictwa ekologicznego” i ich produkcja podlegają stałej kontroli. Podkreślić należy, że w wielu regionach naszego kraju, w tym także naszej gminy, ze względu na trudne warunki, produkcja rolna jest bliska ekologicznej. Jest więc pilną potrzebą społeczną udzielenie wszechstronnej pomocy

zarówno finansowej, organizacyjnej jak i edukacyjnej dla produkcji ekologicznej, a także poprawy organizacji zbytu produktów ekologicznych. W dużej mierze potrzeby te powinny być spełnione poprzez działalność powstającego w Radomiu Krajowego Centrum Rolnictwa Ekologicznego.

Rynek owoców i warzyw jest ważnym elementem rozwoju wsi.

Na terenie gminy na glebach dobrej jakości, szczególnie w północno-wschodniej części gminy, rozwój produkcji owoców i warzyw jest dużą szansą dla wielu gospodarstw rolnych. Mocną stroną ogrodnictwa byłyby tradycje, warunki naturalne i zasoby wykwalifikowanej siły roboczej. Natomiast zagrożeniem jest rozdrobnienie produkcji i brak tradycji zrzeszania się w grupy producenckie. Rynek ten na naszym terenie wymaga wsparcia finansowego i edukacyjnego aby dostosować się do unijnych wymagań jakościowych w obrocie handlowym.

Utworzenie sieci sklepów ze zdrową, nieprzetworzoną żywnością ekologiczną na terenie Opoczna wspomogłoby i dałoby możliwość rozwoju dla tego rodzaju produkcji.

2. Rozwój działalności turystycznej na terenach wiejskich - Agroturystyka.

Agroturystyka to jedna z bardzo dynamicznie rozwijających się w ostatnich latach forma wypoczynku na rolniczych terenach wiejskich. Opiera się ona na zapewnieniu wypoczywającym noclegów i wyżywienia. Obejmuje również wypożyczanie sprzętu, sprzedaż płodów rolnych, ziołolecznictwo, a także wytwarzanie i rozpowszechnianie pamiątek rękodzieła i sztuki ludowej. Jest bardzo modną ostatnio alternatywą dla korzystających z wypoczynku.

Biznes agroturystyczny jest szansą na poprawę warunków życia, nie tylko społeczności wiejskiej, ale i całej gminy. Jest szansą dla rolnictwa. Stwarza nowe możliwości użytkowania przestrzeni wiejskiej, przyczynia się do wzrostu zasobności gospodarstw oraz do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Agroturystyka jest odpowiednia zwłaszcza dla takich rodzin, w których nie wszyscy członkowie mogą być zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy przy produkcji rolniczej, a posiadają odpowiednie zaplecze bądź takie, które nie wymaga dużych nakładów finansowych.

Rozwój agroturystyki wymaga jednak swoistej przebudowy świadomości mieszkańców wsi i zwiększenia ich aktywności. Oprócz dbałości o samopoczucie psychiczne turystów, rolnicy powinni też zatroszczyć się o wygląd gospodarstwa i wystrój wsi.

Agroturystyka:

- stwarza możliwość wypoczynku w środowisku całkowicie odmiennym od warunków życia i pracy w mieście,
- zapewnia kontakt z mało zmienionym i nie zanieczyszczonym środowiskiem przyrodniczym,
- umożliwia korzystanie ze zdrowej żywności,
- gwarantuje ciszę i spokój,
- umożliwia poznanie folkloru, zwyczajów i obyczajów panujących na wsi.

Na terenie Gminy Opoczno funkcjonują 4 gospodarstwa agroturystyczne: w Modrzewku, Sitowej, Karwicach i Woli Załęznej.

Rozwój gospodarstw agroturystycznych zrodził potrzebę zrzeszenia się rolników i dlatego powołano "Opoczyńskie Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych" OSGA z siedzibą w Opocznie, którymi głównymi celami statutowymi są:

- wspieranie turystyki wiejskiej w regionie,
- wymiana i upowszechnianie doświadczeń turystyki wiejskiej,

- propagowanie i pomoc w realizacji różnych form samopomocy finansowej,
- umacnianie tożsamości regionalnej, kultywowanie i popularyzacja tradycji i spuścizny historycznej oraz kulturalnej regionu,
- promocja i wspieranie wszechstronnego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu,
- promocja agroturystyki.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej oznacza silniejszą konkurencję w zakresie usług agroturystycznych. Samorząd gminny mając to na uwadze promuje i wspiera działalność agroturystyczną. Wyrazem tego jest m. in. coroczny udział przedstawicieli samorządu w Jarmarkach Agroturystycznych w Warszawie oraz Międzynarodowych Targach „Na Styku Kultur” w Łodzi.

Wykorzystanie agroturystyczne terenów wiejskich Gminy Opoczno jest szansą dla ich rozwoju, a jednocześnie upowszechnia piękno Ziemi Opoczyńskiej.

Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi agroturystyki w Gminie Opoczno jest wyjątkowa specyfika tego regionu. Opoczyńska gwara, strój i folklor, jako cechy kultury ludowej, składają się na odrębność regionalną, co powinno zachęcać do korzystania z usług agroturystycznych oferowanych na terenie gminy.

3. Zalesianie

Niska przydatność gleb dla gospodarki rolnej powoduje, że gmina będzie dążyć do optymalizacji ich wykorzystania. Jednym z najbardziej korzystnych ekologicznie sposobów jest zalesianie. W dalszej perspektywie spowoduje to poprawę mikroklimatu, wzrost naturalnej retencji i przyczyni się do ograniczania szkodliwych dla środowiska zjawisk związanych z uprawą gleb o niskiej produktywności.

Jednym z kierunków działania na obszarach wiejskich powinno być przyśpieszenie dolesień i poprawa jakości pielęgnacji lasów prywatnych na terenie gminy. Gleby klasy V i VI, a w całości VIRz powinny być zalesione i zadrzewione, gdyż uprawa tych gleb jest ekonomicznie nieopłacalna.

Aby zalesienia mogły być realizowane, konieczne będzie przeznaczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy więcej obszarów pod zalesienia. Powiatowy plan lesistości zakłada zwiększenie lesistości dla gminy Opoczno do poziomu 46,3% co daje 5270,0 ha zalesionych gruntów.

Krajowy Program Zwiększenia Lesistości przewiduje dotacje na dolesienia dla właścicieli gruntów. Program ten i dopłaty realizuje Starostwo Powiatowe w Opocznie.

Program przedakcesyjny „Sapard” oraz Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich przewiduje wzmocnienie procesu dolesień przez utworzenie systemu miesięcznych dopłat dla rolników, którzy zalesili użytki rolne oraz spełnili wymagania, co do powierzchni i klasy gruntów. Zalesienia gruntów nadzoruje Starostwo Powiatowe, które oprócz przyznawania dotacji prowadzić będzie szkolenia rolników w zakresie przygotowania gleby pod nasadzenia, nasadzeń oraz pielęgnacji lasów, a także doboru składu gatunkowego sadzonych drzew.

Sektor rolniczy stanowi podstawę utrzymania blisko połowy mieszkańców wsi. Jego sytuacja jest zła. Niezbędny proces restrukturyzacji tego sektora będzie wymagać redukcji liczby pracujących w rolnictwie..

Związane jest to z niekorzystną strukturą agrarną /średnia wielkość gospodarstwa ok. 4,3- ha/, średnia liczba działek przypadająca na gospodarstwo rolne –6/ i niską jakością gleb.

Konieczny jest rozwój sektorów pozarolniczych i pozyskiwanie inwestorów na terenach wiejskich. Wspomagać go będzie rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich. Rozwój przetwórstwa rolno- spożywczego i marketing artykułów rolnych byłby siłą napędową miejscowej produkcji rolniczej.

4. W zakresie łagodzenia skutków bezrobocia wskazane byłoby wzmocnienie działań sprzyjających inwestowaniu poprzez:

- kompleksowe przygotowanie terenów (plany miejscowe, uzbrojenie) przeznaczonych pod budownictwo związane z produkcją, usługami itp. i szerokie ich propagowanie,
- promowanie ulg i preferencji podatkowych dla inwestorów,
- aktywizowanie i wspieranie działalności gospodarczej na terenach wiejskich,
- propagowanie nowych upraw i działów specjalnych produkcji rolnej o wysokiej pracochłonności i wysokiej dochodowości.

5. W zakresie gospodarki odpadami:

- promowanie i wdrażanie na szerszą skalę segregacji odpadów,
- sukcesywne rozszerzanie zagospodarowywania odpadów segregowanych.

VIII. Strategia w zakresie promocji gminy Opoczno

Dokonujące się przemiany polityczne i gospodarcze powodują wzrastające potrzeby i oczekiwania społeczne. Zmuszają administrację samorządową do poszukiwania sposobów dostosowania lokalnej polityki promocji miasta do nowych, a zwłaszcza przyszłych sytuacji. Nie można przy tym pozwalać sobie na działanie intuicyjne. Musi być opracowana strategia i długofalowy plan promocji wewnętrznej i zewnętrznej miasta. Bardzo ważnym zadaniem strategii jest określenie: W jakich kierunkach powinny przebiegać procesy promocji miasta? Jakie wartości historyczne należy chronić, a jakie stymulować i rozwijać?

PROMOCJA jest oddziaływaniem na odbiorców, polegającym na przekazywaniu informacji, które mają w odpowiednim stopniu zwiększać wiedzę na temat naszego miasta oraz stworzeniu dla niego preferencji u odbiorców. Jest to zatem sposób komunikowania się z otoczeniem, który w efekcie ma się przyczynić do zwiększenia zainteresowania naszym miastem.

Public relations to planowe, nieustanne dążenie do stworzenia dobrego wizerunku miasta i zrozumienia pomiędzy instytucją i jej odbiorcami. Niniejszy dokument dotyczy zarówno strategii promocji miasta jak i działań Public relations w zakresie pozytywnego kreowania wizerunku miasta.

DOTYCHCZASOWE FORMY PROMOCJI MIASTA

Dotychczasowe działania promocyjne opierają się na:

- organizacji imprez plenerowych: Sylwester, Dni Opoczna,
- przygotowaniu imprez okolicznościowych: święta państwowe, dożynki,

- współpracy z zagranicą,
- wydawnictwach, gadżetach,
- udziale w targach i wystawach,

W nowej strategii proponuje się aktywną promocję wewnętrzną i zewnętrzną.

PROMOCJA WEWNĘTRZNA MIASTA - KREOWANIE POZYTYWNEGO WIZERUNKU MIASTA PRZYJAZNEGO MIESZKAŃCOM

CEL PRIORYTETOWY: Tworzenie systemu identyfikacji i promocji symboli.

W tym obszarze jako priorytet winno się przyjąć: tworzenie systemu identyfikacji i promocji symboli. W ramach tego priorytetu za cel pierwszy uznać należy tworzenie mechanizmów integracji wewnętrznej mieszkańców miasta. Cel ten może być realizowany przez ujednoczenie systemu promocji miasta, poprzez promowanie symboliki: godło, herb miasta, które znajdować się będą na tablicach informacyjnych przy drogach wjazdowych do miasta, logo, na informatorach, folderach i wszelkich produktach miasta. Ważnym zadaniem jest sporządzenie kalendarza stałych imprez o charakterze masowym: kulturalnych, oświatowych i innych, integrujących społeczność lokalną organizowanych w mieście. Drugim celem jest rozwijanie miejskiego systemu multimedialnego kreującego pozytywny wizerunek miasta przez m.in. współdziałanie z lokalną stacją radiową i telewizyjną. Do osiągnięcia celu w długoterminowym kierunku działania potrzebne jest sprzężenie kierowanego przekazu z wyzwaniem u odbiorcy stanu emocjonalnego. W tym przypadku dąży się do wytworzenia poczucia zadowolenia czy wręcz dumy, z przynależności do grupy: mieszkających w tym mieście, związanych z nim, uczestniczących w jego życiu. Rozbudzenie poczucia dążenia do powiązania swoich działań z tym terenem.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Ujednoczenie systemu promocji miasta (herb i logo /zagłębienie folkloru i płytek/, slogan, itp.)
2. Zwiększenie stopnia informowania o naszym mieście
3. Poprawa estetyki miasta
4. Opracowanie kalendarza cyklicznych imprez o charakterze masowym (uwzględniający imprezy kulturalne, oświatowe, święta religijne itp.)
5. Współdziałanie z mediami
6. Utworzenie Biuletynu Informacji Publicznej - lokalnego periodyku (miesięcznik) o wysokim poziomie sztuki dziennikarskiej zajmujący się interesami lokalnej społeczności
7. Kreowanie przyjaznego Urzędu Miasta (Biuro Obsługi Mieszkańca)
8. Zaspokajanie aspiracji środowisk - wydarzenia kulturalne, możliwości i dobry poziom edukacji i kształcenia
9. Inspirowanie i wspieranie lokalnych inicjatyw środowiskowych
10. Tworzenie i aktualizowanie strony internetowej Opoczna.

PROMOCJA ZEWNĘTRZNA MIASTA - KREOWANIE POZYTYWNEGO WIZERUNKU MIASTA WŚRÓD PARTNERÓW ZEWNĘTRZNYCH

CEL PRIORYTETOWY: Budowanie świadomości – marki.

Ważna jest zmiana odbioru miasta przez partnerów zewnętrznych i osoby odwiedzające.

Należy ukazać odbiorcom atuty i walory - wiele osób niewiele wie o istnieniu Opocznie, nie mówiąc o jego historii i tradycji, a także walorach turystycznych (Miedzna). Dla rozwoju miasta niezbędne jest lepsze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego. Partnerom zewnętrznym trzeba dostarczyć odpowiednią informację, uświadamiającą im możliwości jakie daje nasze miasto: dokonanie opłacalnej inwestycji (jak opłacalnej - jakie dogodności stwarzamy), odwiedzenie ciekawego miasteczka w centrum Polski, uzyskanie dodatkowych dochodów, udział w znaczących imprezach (jakich). Ważnym elementem promocji powinno być przedstawienie ciekawych doświadczeń środowisk opiniotwórczych, sławnych (znanych) osób związanych z Opoczniem. Mowa tu o tzw. kreatorach opinii, którymi powinni być: przedsiębiorcy, którzy już z powodzeniem zainwestowali w Opocznie, liderzy środowiskowi, artyści, dziennikarze, sportowcy. Dużym atutem miasta są jego wykształceni mieszkańcy, którzy swą pracą, dokonaniem, zasłynęli w kraju i za granicą. A także dotychczasowe dokonania: więzi partnerskie z innymi ośrodkami za granicą, osiągnięcia na etapie pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej, utrzymywanie kontaktów z funkcjonującymi organizacje np.: Regionalne Centrum Informacji Europejskiej. Szczególnie dobrze rozwijające się kontakty z miastami partnerskimi są dobrym czynnikiem do wykorzystania w promocji miasta.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Wykorzystanie atrybutów z ich odniesieniem w działaniach i formach promocji do kreowania marki, np. powstanie opoczyńskiej galerii VIP.
2. Ukazywanie tradycji: historycznych, industrialnych, kulturowych, - nawiązanie do dalszej i bliższej tradycji historycznej, przypisuje dla miasta cechy wyróżniające spośród innych ośrodków, (np. Kazimierz Wielki, Esterka, tradycje ludowe)
3. Ułatwienie inwestorom podejmowania decyzji o rozpoczęciu działalności w Opocznie
4. Ukazywanie prężnie rozwijającego się ośrodka jako lidera wśród miast regionu,
5. Współdziałanie z zagranicą i innymi gminami
6. Wspólny (z powiatem, gminami sąsiednimi) program rozwoju turystyki - koordynacja działań:
 - o Punkt informacji turystycznej
 - o Wydzielenie turystycznych szlaków komunikacyjnych (w połączeniu z parkingami)
 - o Przewodniki turystyczne + mapy
 - o Umieszczenie w eksponowanych miejscach miasta turystycznej mapy miasta - co warto zobaczyć?
 - o Internetowa informacja turystyczna
 - o współpraca z biurami podróży

Ranga podejmowanych przedsięwzięć zostanie podniesiona przy obejmowaniu ich stosownymi patronatami honorowymi, (Prezydenta RP, Posłów)

Projekty nowych zadań promocyjnych:

- zorganizowanie miejscowych targów, prezentacja osiągnięć lokalnych przedsiębiorców,
- Założenie Opoczyńskiej Galerii VIP,
- Plac Kościuszki – utworzenie stylowego rynku miasta,
- Miedzna Murowana – powstanie ośrodka wypoczynkowego i organizacja akcji letniej,
- Utworzenie przy Urzędzie Miejskim Biura Obsługi Mieszkańców,
- Zalew Opoczyński – utworzenie miejsca rekreacyjno – sportowego,
- Działania w zakresie rozwoju turystyki i agroturystyki.

W ten sposób prowadzona promocja winna przyczynić się do dalszego rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Opoczno.